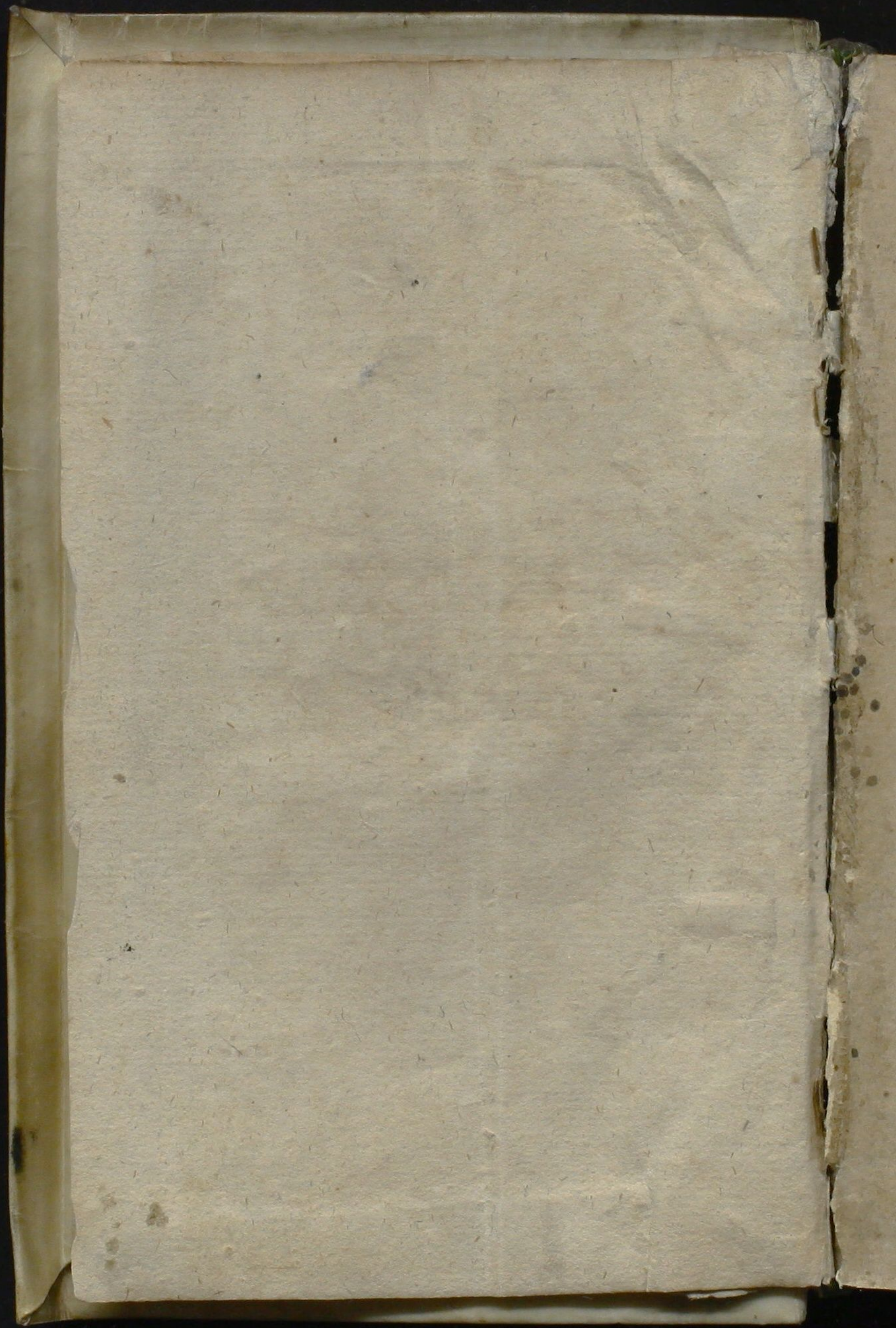


EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

D. 29.



Augerij Gislenij à Busbequio,

2.

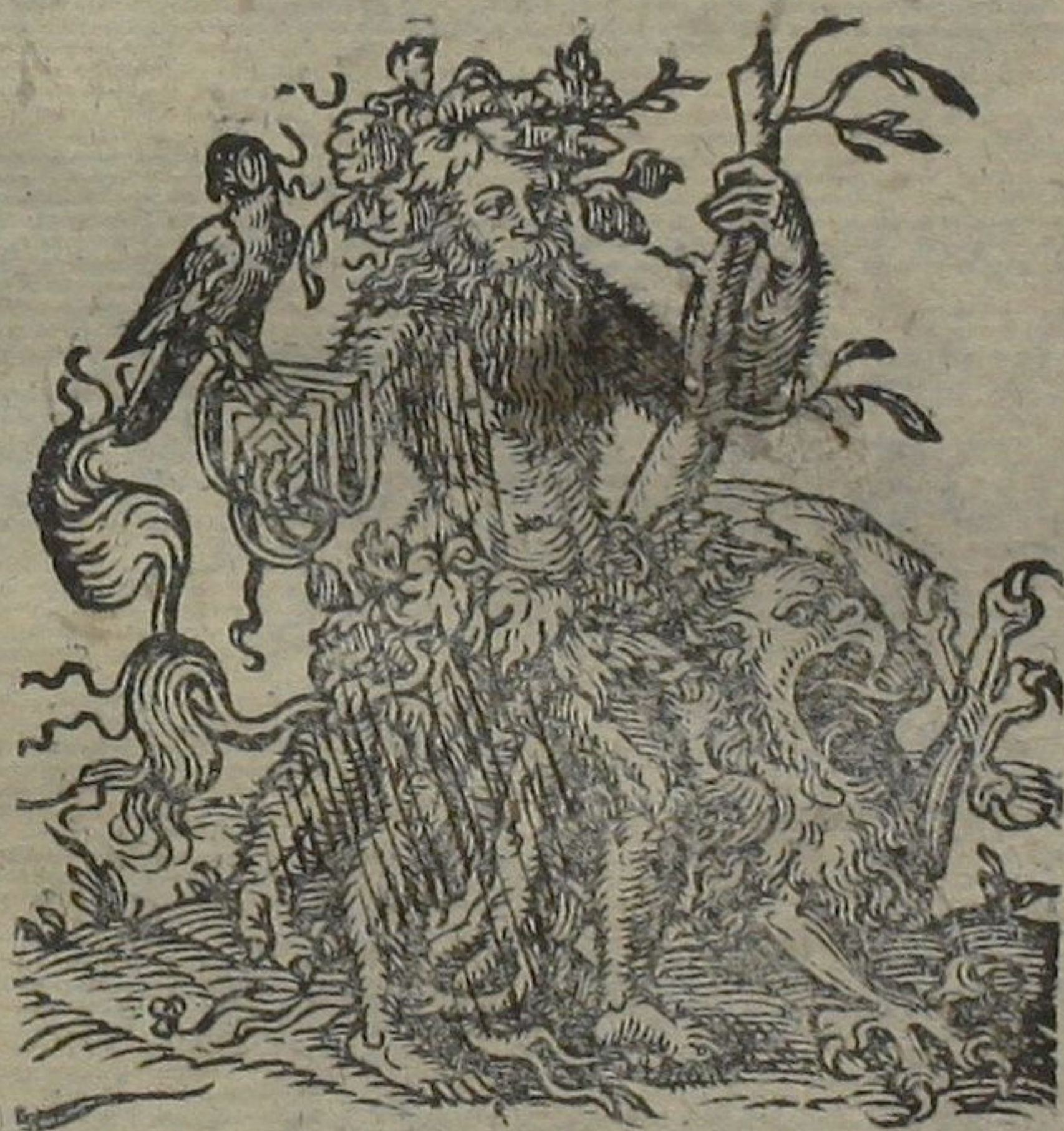
FERDINANDI ROM.
IMP. AD SVLEIMANNVM
TVRCIAE IMP.,

ant

Ordinarii Oratoris,

De re militari contra Tur-
cam instituenda

CONSILIVM.



Bardi Pomerania,
EX OFFICINA DVCALI,

ANNO.

clō. lō. ICIV.

8. fin.



THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS

DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

1950

PHYSICS

DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

1950

PHYSICS

DEPARTMENT


CHICAGO, ILL.

1950



ILLVSTRISSI-
MO PRINCIPI AC DO-
MINO, DOMINO PHILIPPO II.
B. XIII. F. P. I. N. STETINI, PO-
meraniæ, Cassubiorum & Vandalorum Du-
ci, Principi Rugiæ, Comiti Caycorum
& Lowenburgiac Butoviæ Domi-
no, Domino suo clemen-
tissimo.

Ill^{me}. Princeps, Dne clementissime.

 *N*nus jam agitur XV.
cum primum ab Ill^{mo}
patre tuo, D. BOGI-
SLAO Stetini, Pomerano-
rum &c. Duce, Principe cle-
mentissimo, patre patriæ opti-
mo, inter aula Consiliarios &
ministros receptus sum. Ex eo
tempore magna cum animi vo-
luptate sæpius præsens vidi, co-
gnoui,

gnoui, perspexi, quanta sit C.
T. in Deum Opt. Max., pa-
rentesq; Ill^{mos} Pietas; id quod
maximum est. quanta in Mi-
nistros reliquosq; subditos cle-
mentia; quod similiter laudan-
dum summoperè. quanta in stu-
diis linguarum, bonarum arti-
um ac disciplinarum diligentia
quod in tanto principe omnino
mirandum. Ac cum nuper in
mensa ex Vberto Foliet a Genu-
ensi & Augerio Busbequio de
causis magnitudinis imperii
Turcici, & felicitatis in bellis
perpetua, aliisque moribus eius
populi, referrem, ac ad manus
Busbequii itinera Constanti-
nopolitanum & Amasianum
habe-

haberem, & C. T. legenda
traderem: tanta aviditate il-
la statim legisti ut pleraque &
quidem insigniora statim non
tantum memineras; verum et-
iã aptè & concinnè recitare po-
tueris; quod mihi auscultanti
longè fuit iucundissimum, do-
cuitque ingenium C. T. acutif-
simum. Ac nunc Vbertum à Re-
uerendo ac clarissimo viro, Da-
vide Chytrao, S. Theologiae Do-
ctore & professore, præceptore
& collega colendo, una cum se-
rie Impp. Turcicorum ac Nar-
ratione belli Cyprii, in acade-
mia nostra Rostochiensi editum
& C. V. dicatum iussu ac vo-
luntate ipsius offero. Addo quo-

A 3

que

que Consilium Busbequii de re
militari aduersus Turcos in-
struenda, quod cum non minus
elegans quam Vberti scriptum
sit, hîc Typis in officina pater-
na excudendum ac cum aliis
communicandum curabis; le-
gesque scriptum utrumque,
quemadmodum soles omnia, di-
ligentissimè. Sanè si C. T.
quemadmodum capit, perrexe-
rit, perrecturam vero neuti-
quam dubito, certò mihi per-
suadeo te principem ubi ad gu-
bernationem perueneris, fore
eiusmodi quem ob virtutes sum-
mas patria subiectissimè vene-
retur, posteri admirentur. Va-
le Princeps Ill^{mo} & optime ac
Chy-

*Chytraum nostrum, tuumque
Camerarium clementia tua
prosequi perge. Nos C. T.
debita animi subiectione
perpetuum colemus.*

Bardi V. Febr.

ANNO

M. D. XCIII.

Celsitud. Tuæ

Subiectissimus

**Henricus Camerarius I. V. D.
& Professor.**

Martini Marstalleri

AD

MILITEM GER-
manum Epigramma.



Roma armis pellenda, vastras ac
artibus artes,

Telaque gestantes fundere
vota docet

BVSbequius Rhetor; patriæ dum
consultit oræ

Vt queat in fortes fortiter ire Getas.

Ex oculis igitur somnum, de mente tenebras,

Corde metum, manibus segnitiamque
fuga:

Et tum purgato placatum pectore numen

Auxilium manibus posce laboriferis.

Sic fiet tanto redeas vt Victor ab hoste,

Antiquum patriæ restituasque decus.

Rectos ad monitus sin verò occluseris aures,

Stulti contemptus pæna erit Exitium.

AV-

AUGERII BVSB
BEQVII

EXCLAMATIO

SIVE

De re militari contra Turcam instituenda
Consilium.



APTIS à Cyro, Persarum Rege, Sardibus; cùm ea vrbs diriperetur, multaq; passim cædes fieret: memoriæ proditum est, vnum de Cyri militibus in ipsius Lydorum Regis Cræsi cubiculum penetrasse; ignarúmque quis esset, stricto gladio, mortem ei afferre voluisse: qua re commotum puerum Cræsi filium, qui aderat, ad id tempus mutum & elinguem, soluto derepente linguæ impedimento clamorem sustulisse: eaq; primùm verba protulisse, quibus militem ab occidendo Rege deterreret: ita pietatem in patrem & periculi magnitudinem sermonis potentem fecisse eum, cui vsum eius ad id tempus natura negauisset. Atque haud scio an mihi, quamquam in re dissimili, simile quiddam vsu veniat: vt quem pietas dicendi rudem & imperitum,

B

ritum,

Handwritten notes in Latin:
Fugimus Turcos
in monte
hic videtur fuisse
consilium naturæ
à Cyro

Handwritten notes in Greek:
ὁ ἄνθρωπος
μὴ κηρύττει
κεῖνον



Gotu. h. the. v. r. a. e. t. p. r. a. m.
regnum. A. l. o. d. i. t. u. r. a. m.

DE RE MIL. CONT. TVRC.

id. n. o. s. e. u. t.
it. p. 120.
ger. p. o. r. b. a. t.
alli

ritum, & qui publicè verbum nullum vniquã fecerim, diutius mutum esse non patiatur: sed in grauiſſimo patriæ discrimine vociferari & exclamare cogat, non vt hoſtem eius iugulo ferrum intentantem deterream (neque enim id eius immanitas patitur) ſed vt eam moneã vt ſibi caueat: & ſimul ciues meos commonefaciam, vt, dum tempus eſt, ei opem ferant & ſaluti eius conſulant. Nam (Dij veſtram fidẽ!)

una arm. d. o. b. i. t. u. r. a.
o. c. t. u. r. a. p. e. t. o. n. i. s.

re. r. e. g. n. a. d. m. e. t. u. m.
re. p. a. n. i. s.
re. r. e. p. u. b. l. i. c. a.
re. p. o. n. i. s.
re. p. a. n. i. s.
re. p. a. n. i. s.
re. p. a. n. i. s.
re. p. a. n. i. s.

quid hoc, malum, infelicitatis? quæ hæc miſeria eſt? ſæuiſſimus hoſtis Turca innumeris pæne gentibus deuictis per tot regum regnorum que ſtragem atque cadauera ad nos iter ſibi patefecit, patriæ noſtræ iugulo mucronem admouet, neque tamen commouemur, aut ſaluti eius conſulimus. In vrbe ſi quod ortum eſt incendium; nemo eſt qui non relictis rebus ad reſtinguendum concurrat; qui non pro viribus opem ferre conetur. at nos qui patriæ ciues amantes haberi volumus, in tanto eius periculo, otioſos duntaxat & inertes ſpectatores nos præbemus; nec eius aſpectus turpiſſimè deformandus, non ſacra, non religio mox abiuranda, non coniugum & liberorum tacitæ voces, ne ſe in foediſſimam ſeruitutem abripi patiamur, deprecantium, commouent. ignauiffimum quodq; animal, vbi prolem periclitari

na. p. r. 10

Ungar. p. o. n. i. a. p. a. n. u. n. i. a.
Dalmat. i. e.
Liburni



INSTITVENDA CONSILIVM.

riclitari sentit, nulla vi retinetur; per ferrum
 & flammam opitulatum ruit. contra nos viri
 fortes, posteritatem nostram, nefariis hostibus,
 ad omnem iniuriam & turpitudinem, ope no-
 stra destitutam, prodemus? nam quæ reliqua
 nobis spes, quod columnen, quod præsidium?
 num in eius hostis bonitate atque clementia
 spei aliquid reponemus, qui postquam ex suis
 latebris erupit; humani sanguinis riuus flue-
 re nunquam destitit? an in eius æquitate &
 moderatione? qui pacem, qui fœdera, nun-
 quam pili fecit; apud quem nullæ valent com-
 munes reliquarum gentium leges; quem nul-
 lus pudor, nulla honesti ratio continet; qui
 fidem, qui iurandū, homini Christiano da-
 tum, violare, ubi rationibus suis conducit, non
 modò nullum nefas, verum etiam pium & san-
 ctum putat. quem in nos profana stimulat re-
 ligio; armat maiorum æmulatio, regniq; pro-
 pagandi cupiditas, rapit deniq; sacra & inex-
 plebilis bonorum nostrorum sitis. nam tota
 quidem nos erramus via, si aut patientiam no-
 stram, aut iniuriarum obliuionem, vel tantil-
 lum, ad securitatem nostram, profuturam spe-
 ramus. quò nos modestiores, quo pacis atque
 pactorum, quòque æqui & boni obseruantio-
 res ostenderimus; eò magis in nos eius hostis

*Mello in
iurando R.*



insolentiam prouocabimus. qui hæc omnia nō virtuti, non bonitati nostræ, refert accepta, sed timiditati, sed ignauia, sed desperationi rerum nostrarum imputat. in hoste non est quod spem vllam collocemus; in nobis si nulla est: neque sanè restat aliud, quàm vti solent homines, iudicum sententia morti addicti, vt placidè ad supremum casum nos componamus, & tanquam clausis oculis ferrum in præcordia recipiamus: nisi fortè vires, aut fortunam ei defuturam putemus; quem ex ignotissimo, tot victoriæ tam terra, quàm mari, breuissimo temporis spatio partæ, tantoperè nobilitarunt. Que velut igne, à paruis initiis orto, omnes iam ferè totius orbis terrarum partes conflagrarunt, quem bellis fracti reformidant Orientis populi, Assyrii, Persæ, atq; Armenii: cuius vim atq; arma, ipsi quoque Scythæ sæpè iam senserunt, & qui suis ex altera parte caloribus tuti esse poterant, Aethiopes. nam de nostra Europa quid dicam? captum vidimus Belgradum, obsessam Viennam, & prædas Linzio vsque hostiliter abactas. tantos progressus ad nostram perniciem, præter alias victorias, vnus Suleimannus facere potuit. Nostrorum regum est, pro terræ cespite, ab stirpe vltima ad feros vsque nepotes inter se
bella

INSTITVENDA CONSILIVM.

bella continuare: Othomannorum singuli (v-
tinam ne tam verè quàm dolenter dicam) suis
victoriis regna regnis semper accumularunt,
ita vt quicquid olim florentissimæ nationes,
imperiiis suis complexæ sunt, Assyrii, Persæ,
Macedones, Romani; soli iam sua ditione con-
tinuasse videantur. & nescimus adhuc quo
versetur in periculo? quod mare, qui mon-
tes, quæ solitudines, aut qui populi in medio
relictæ, quorum præsidio nos ab horum iniu-
ria tutos fore, speremus? amissa, prostrata o-
mnia: hærent in ceruicibus nostris, quos pro-
cul perhorrescere debebamus. patriæ sangui-
ne, atq; vltimo spiritu litandum est hosti cru-
entissimo. nam ne id quidem solatium relin-
quitur, quod ferè solet in grauissimis mortali-
um cladibus, vt cum bona spe sumus, hæc mala
non fore diuturna. sæpè quidem Barbaræ na-
tiones, multis prouinciis, tanquam subita ali-
qua procella, grauem calamitatem intule-
runt: sic Gotthi, Vandali, Alani, Hunni,
Tartari multas regiones inundarunt, magnif-
que cladibus affecerunt. quæ tamen eò tolera-
biliore videri potuerunt, quòd certa spes per-
petuas non fore relinqueretur. itaq; postquàm
illa veluti tempestas præterierat, quæ afflicta
imò pænè deleta videbantur, mox recreata re-

B 3

uiresce-



videt autem Franc
Corni lib. II. En

INSTITVENDA CONSILIVM.

undum. nullum hoc verius oraculum. sed dii
meliora! arma capessamus potius; quæ qui-
dem non intimis terræ visceribus abdita la-
tent (& si laterent, magna quavis molitione
eruenta essent,) neq; aliunde procul ex vlti-
mis terris arcessenda; sed sunt parata, sunt in-
promptu, sunt, si velimus, in manibus. nascun-
tur etiamnum apud nos viri. est copiosa iuue-
tus, bello apta, pro patria, pro aris & focis
sanguinem fundere parata. non equi, non fer-
rum, non aurum, non opes, non machinz tor-
mentaq;, non reliqui ad bellum apparatus de-
sunt. omnia quæcunq; ad res magnas & susci-
piendas, & conficiendas requiruntur, nobis
larga manu suppeditavit diuina benignitas:
modò ne sumere recusemus. voluntas, inquã,
nostra & manus tantùm desiderantur. quas
maturè admoueamus, dum iustæ adhuc vires
superfunt; antequam debilitata ruant omnia;
alioqui serò & nequicquã consilia prætermis-
sa respectabimus; nobisq; idem eueniet, quod
ægrotis, qui dum tempus est, & vires sunt in-
tegræ, ad medicinæ mentionem nauseant, neq;
possunt vlla ratione adduci vt salutaribus in
tempore potionibus vtantur: sed vbi opportu-
nitas præteriit; morbúsq; ad eò inualuit, vt de-
bilitatis viribus medicamento non sit locus:

Ura
tas
nos et
victoria
Sunt in
terra
his pa
si
ingressen
hoff
7. Thre
haj. 284
propali
unrab
Fu manib
uin
Con casto
pater
no fac
simul
unus
genus Di
anxiu
hi

DE RE MIL. CONT. TVRC.

frustrà medici fidem, neglectaque remedia requirunt. Quorum exemplo nobis cauere debemus; & antequam pluribus illatis vulneribus hostis planè conficiat, dum plaga nulla lethalis est, dum nondum omnis profluxit sanguis, remedium in tempore adhibere, hoc est, arma expedire, totòsque nos ad defensionem comparare. Quæ meditantibus atq; agentibus, Deo ritè supplicabimus; eúmque preces nostras haud auersaturum meritò sperare poterimus. Quòd si per simulationem pietatis, inertiam nostram velificari volumus, & malè quæsito compendio à Deo sine opera, sine studio, sine labore nostro, impendentibus malis opem solis precibus impetrare: ne ille iniustæ petitioni nostræ se haud facilè æquum præbebit. ipsi in primis nostro fungamur officio: & partes diligentiam, constantiam, virtutis & fortitudinis, in hunc potissimum usum ab eo nobis datas, impleamus. nisi aret, serat, ac metat agricola, frustra à Deo copiosam messem postulet. certum in istis rebus inferioribus ordinem statuit Deus, quem haud temerè neglectum vult, labori, diligentiam, assiduitati, sollertiam, virtuti multa præmia proposuit: quæ negauit inertiam. Vis scire litteras, Musicam, Astronomiam, Mathematica: disce, labora, neruos contende. hæc otioso
tibi

INSTITVENDA CONSILIVM.

tibi nullum inspirabit numen : per eam viam,
 eósq;ue gradus quos Deus posuit, tibi perse-
 quenda sunt. instrumenta ad ea consequenda,
 modò tibi ne desis, largitus est; ea adhibe, iis
 vtere; dabit ille benedictionem, & incremen-
 tum. Vis tueri patriam, hostem profligare, po-
 tiri victoria? non hoc consequêris sedens, non
 iners, non otiosus: insurgendum est; arma
 capienda, tractanda, adhibenda exercitatio:
 assuescendum est labori, soli, pulueri, siti atq;
 inedia. his armatus atq; instructus, diuinam
 opem implora. atq; ita bonæ spei plenus, pro-
 cede in aciem. munere tuo functus es, iis in-
 strumentis quæ tibi Deus dedit ritè vsus es
 seruasti eius ordinem, neq; positas ab eo leges
 contempsisti; rei exitum piis precibus, vitæq;
 integritate eius clementiæ & bonitati commē-
 da. Non est nostri arbitrij neq; facultatis victo-
 ria; sed Dei solius beneficio contingit, cuius
 tamen non legitimè neque ordine petentem
 haud sæpè compotem fieri videmus. & si secus
 quandoq; fiat (quod sanè fit rarissimè) id tri-
 buendum est miraculo. at nos DEVM tentare
 non debemus, neq; temerè quicquam conari.
 Nec malè, meo quidem iudicio, Cato apud
Sallustium, Senatum adhortatus, vt contra
Catilinam arma capiat, his verbis vtitur! Sci-

« licet res aspera est : sed vos non timeris eam.
 « imò verò maximè, sed inertia & mollitia ani-
 « mi, alius alium expectantes, conctamini, vi-
 « delicet Diis immortalibus confisi, qui hanc
 « Rempub. sæpè in maximis periculis seruauere.
 « Non votis neq; suppliciis muliebribus auxilia
 « Deorum parantur. Vigilando, agendo, bene
 « consulendo, prosperè omnia cedunt: vbi so-
 « cordiæ te atque ignauiæ tradideris, nequic-
 « quam deos implores; irati, infestique sunt.
 Nos ergo, quod est partium nostrarum, exse-
 quamur; eodémque tempore non iniustis pre-
 cibus diuinam opem atque misericordiam im-
 ploremus, armati, in castris, in opere atque ne-
 gotio. Sed occurritur mihi à bonis atque pru-
 dentibus viris; istam publicæ calamitati me-
 dendi rationem, aliquoties tentatam minus
 feliciter euenisse, nosque quoties ad arma &
 manus cum Turcis ventum sit, inferiores dis-
 cefsisse. Audio: neque nihil est quod dicitur,
 atq; eò vt veniremus, hæc ferè mihi erat insti-
 tuta oratio. Armis (inquis) contra Turcam
 hæctenus parum profecimus: esto, sed quibus
 tandem armis? hoc nos expendere, & in eo
 aliquantum morari est operæpretium. Quum
 Turca fines nostros infestaret, aut cum nu-
 merofo exercitu ad nos ascendere nuntiaretur;

tur;

erapula, tumultu, rixis, atque cædi-
 bus strepunt, & permiscentur omnia. hic ta-
 men tam bellus miles, magnis impendiis, pro-
 cul est è suis sedibus excitandus, magnâq; cum
 iactura temporis, vbi etiam res summam cele-
 ritatem exigit, perducendus. Fortem & assue-
 tum laboribus, Hannibalis militem, Campa-
 niæ luxus & deliciae fregerunt, nobis nulla o-
 pus est Campania; imbelles, eneruati, perditii,
 in castra venimus. Itaq; si hostis desit, mora
 paucorum mensium, aut Caniculæ feruor, aut
 primorum frigorum morsus quantumuis ma-
 gnas copias nostras mactant & iugulant. & nos
 miramur, cum hoc tali milite, nihil nobis con-
 tra exercitatisimum hostem procedere? Si
 quas priuatim paullò periculosiores simulta-
 tes gerimus, aut per loca latrociniis infesta,
 nobis faciendum sit iter; non temerè, nisi spe-
 ctatissimis comitibus, corporis nostri custodiã
 committimus: sed nec si grauioris quicquam
 negotij incidit, id nisi hominibus experienci-
 bus & peritis mandare solemus. Hic vbi tanta
 res, communisq; omnium salus agitur, tam
 sumus negligentes, vt copias non modò non
 idoneas, sed iam pænè profligatas, antequam
 in aciem producantur, hosti tot victoriis claro
 obicere non vereamur. Reuertor itaque eò,
 quod

22
 D. iij. N.
 332. M.
 C.

INSTITVENDA CONSILIVM

quod initiò dixi, aut idoneorum armorum
præsidio, publicam incolumitatem tuendam,
aut nullam rem relinqui, quæ nos ab vniuer-
so exitio vindicare possit. Quem igitur mi-
litem requiro: Nostrum imprimis; in nostris
sedibus natum; de nostris popularibus dile-
ctum. nam cum in rebus bellicis plurimum
valeat celeritas; eaq; vel maximè, contra Tur-
cam hostem expeditissimum, necessaria sit;
milite opus est eo, qui non procul arcessendus,
diuq; expectandus sit: sed sit in promptu &
tanquam ad manum sempèrque nostræ pote-
statis. Atque hunc non temerè, neque casu ob-
latum, sed percensitis omnibus, qui arma fer-
re possunt, magno iudicio dilectum. in quo
maximè cauendum, ne is eligatur, qui molli-
ori cultui atque victui assueuerit, aut quem
praua educatio vitiis infecerit, aut fregerit o-
tium; ne vecors, ne insanus, ne contumax, ne
turbulentus, ne seditiosus. sed sit adhuc à deli-
ciis integer, aptus tolerando labori & cum bo-
no corporis habitu: tum verò qui simplicita-
tem, animique magnitudinem quandam, to-
to vultu atque omnibus oris lineamentis præ-
se ferat ac spiret. qua de caussa, arti alicui la-
boriosæ, quàm sedentariæ, assuetum, rusti-
cum quàm vrbantum, in monte quàm in pla-
nitie,

Mite

nitie, in re tenui, quàm in mediis diuitiis natum malim. hunc ita electum militaribus præceptis armorumque scientia erudiri velim. Armatus hastam vibrare & versare, gladio item, & minore bombardâ scienter vti, seruare ordinem, & sub armis ad multum spacium decurrere consuescat. veram laudem appetere, flagitium peius letho odisse, pietatem colere, & ab omni in Deum verborum contumelia sibi temperare discat. idem dicto audiens sit suo duci, eiusq; animaduersionem patienter admittat: in hostem ferox, in commilitonem lenis & tractabilis. victus parsimonia, neque crapulæ neque ebrietatis suspitioni locum relinquat. postremò suo stipendio sit contentus, atque ab omni præda, præterquam concessa, se absteineat. Huiusmodi disciplina informari militem oportere dico, qui contra tantum hostem possit consistere neque tamen eum statim in aciem produci, aut de summa rerum, tyronem, cum veterano, velim decernere. sed in statiuis præsidiisve eum collocari, & excursionibus, leuioribusque præliis, paullatim in belli consuetudinem venire. Qua ratione vulnus pati, hostis conspectum ferre, & timorem quem omnis nouitas afferre solet, sensim, deponere consuescat. hoc ita instituto & confirmato,

firmato,

INSTITVENDA CONSILIVM.

firmato, non contemnendum gradum ad spem
 melioris fortunæ factum affirmare audebo.
 Quare in eo vel potissima laboris & curæ pars
 ponenda, vt homines armorum & rei milita-
 ris peritissimi conquirantur; à quibus ij, quos
 dico, tyrones, veris & germanis disciplina mi-
 litaris præceptis formentur. Hos summa vir-
 tute, continentia, & sobrietate præditos, nul-
 lis auaritiæ sordibus contaminatos requiro;
 vt non modò hanc subolem, in communis sa-
 lutis spem succrescentem, arte militari imbu-
 ant; verùm etiam vitæ & integritatis exem-
 plo, ad omnem virtutem erudiant: vtq; eo-
 rum fidei, hic noster exercitus, cùm eum in
 hostem tempus euocabit, rectè committi pos-
 sit. quibus sanè ducibus periculum non erit,
 ne falsum militum numerum referentibus,
 publicum fraudetur ærarium. ex quo commu-
 nium præfectorum scelere, hodie fieri vide-
 mus, vt quantumuis amplæ Regum opes, a len-
 do paullo diutius exercitui non sufficiant: &
 sæpè numero vbi acie confligendum sit, ma-
 gnum adeatur periculum, dum imperatores
 ea ducum relatione decepti, se copias nume-
 rosiores habere quàm res sit credunt. Sed an-
 tequam longius progrediar, hic locus po-
 stulare videtur, vt quorundam bonorum
 virorum

Duces.

virorum sententiæ respondeam; quorum cum
 omnis intelligentia eius seculi atq; regionis,
 in qua nati sunt, finibus circumscribatur, ne-
 que longius sit euagata; hæc dici, vehementer
 admirantur, eaq; vt noua & inusitata, quæq;
 in effectum perduci nequeant. reiiciunt. No-
 stri, inquit maiores, eo milite, eaque qua
 nos vtimur, rei militaris ratione contenti, præ-
 clarè multa gesserunt. fateor, sed gesserunt ad-
 uersus eos, qui in eadem prauitate, iisdemq;
 vitiis versabantur. fuit ex hac parte exercitus
 inexercitatus, collecticius, externus, imbecil-
 lus, disciplinæ expers. fuit & ex altera. itaq;
 inter pares neq; vitia valdè eminebant, & par-
 uo sæpè cum discrimine discedebatur. vt si duo
 mutili, duo cæci, duo claudi concurrant, haud
 magnoperè in altero membrorum integrita-
 tem requiras. at si cum manco integrum, cum
 cæco videntem, cum claudo rectum commit-
 tas, mox conditionis inæqualitas apparebit.
 Nobis inter nos, cum vicinis & pænè popula-
 ribus nostris, errare licuit, vt libuit; paria e-
 nim, vt dixi, vitia non magnum inter vtrosq;
 discrimen constituebant. Sed nunc alia res est.
 etenim negotium est nobis cum Turca; hoste
 vigilantissimo, industrio, sobrio, exercitato, labori
 assueto, rei militaris scientissimo, disciplinæ
 obser-

INSTITVENDA CONSILIVM.

obseruantissimo. Quæris quid ista valeant? à
finibus Persiæ ad Viennæ vsque mœnia omnia
deuicit. Quid nostra arma cum hoc collata
possint, vtinam ignorare nobis liceat, neque
quotidianæ clades tanto nobis documento
sint. & dubitamus adhuc, vtrum vitia nostra
emendemus potius, quàm defendamus? At
sunt noua, sunt inusitata, quæ proponimus.
Nimirum quia nouus & peregrinus hostis;
cuius vis & vsus armorum nihil vulgare, ni-
hil commune, nihil remissum patitur.
Fuerunt quòndam sudor Anglicus, & lues
Gallica, morbi peregrini & incogniti: quos
cùm medici longè latèque vagantes, vsitatis &
communibus medicamentis reprimere conati
essent, neque quicquam proficerent; tandem
multorum pernicie edocti, nouis remediis, ad-
uersus nouas ægritudines, sibi pugnandum in-
tellexerunt. quod quidem adeò feliciter cade-
bat, vt vterque morbus, qui antea inuictum
se præstiterat, mox cederet, & in ordinem re-
digeretur. Quod medicorum institutū propo-
nere nobis ad imitandum debemus: & cùm
ad reprimendum Turcarum impetum, frustra,
his temporibus vsitata, adhibuerimus arma;
ad aliam armorum rationem transire, & no-
uis malis noua remedia applicare. Quan-
quam

C

quam

DE RE MIL. CONT. TVRC.

quã minimè sunt ista noua, sed àtiquiſſima potius; quib⁹ popul⁹ Rom. tanta cum laude, totũ terrarũ orbẽ ditionis ſuã fecerit: tantũmq; ab eſt, vt hac noſtra ætate inuſitata ſint; vt hoſtis, de quo nunc maximè eſt ſermo, nulla alia ratione, cùm noſtram ſalutem in dubium quotidie vocet, tum ditionis ſuã terminos cum imperio Romano pænè iam nunc adæquarit. Quibus de rebus paullo copioſius dicam infra, vbi iſtis iſdem ad eam, quam ſibi animis fingunt, difficultatem reſpondero. Etenim ita ferè huius molliſſimi ſeculi moribus receptum eſt, vt res quæcunq; quantumuis præclara, quantumuis utilis, modò in exequendo aliquid difficultatis præferat, pro eo habeatur, ac ſi perfici nullo modo poſſit. qua animi imbecillitate illi quos dico adducti cum inuſitatis armis nihil eſſe præſidii ſatis ſint experti; ab ea verò, quam probamus, belli gerendi ratione, difficultate abſterreantur: eò ſubinde relabuntur, vt imminentem capitibus noſtris peſtem, non aliter depelli poſſe credant, quàm pace aut induciis quacunq; ratione cum hoſte pactis. à qua ſententia, tanquam à Iouis ara, aut ſtatua Imperatoris, auelli ſe nullo pacto patiuntur: itaque facienda putant omnia, quo in aliqua parte pacis cum Turcis ſeu prece ſeu pretio, ſeu quacun-

INSTITVENDA CONSILIVM.

quacunq; indignitate hareamus. neq; animaduertunt in rebus difficilibus, hanc vnam esse vel difficillimam, quæq; omnium minimè sperari possit. Quid enim? tam capitalis hostis tantum terrarum emensus, tot exhaustis laboribus vt ad nos peruaderet, vbi se iam voti competentem factum videat, in tanta materia laudis, tanta prædæ opportunitate, tanta imperii, tanta religionis propagandæ occasione, subito velut attonitus consistat, neq; longius progredi curet? Quod si qua pacis spes relinquatur; quis adeò demens sit vt bello cum hoste tam potenti contendere malit? aut adeò cæcus, vt certæ paci dubios incerti Martis euentus postponendos non videat? Sed non ea res agitur. neque enim alterutrum nobis liberum relinquitur. Ad bellum omni spe pacis sublata cogimur. nullæ hîc consilii, nullæ arbitrii nostræ partes. vis necessitatis omnia occupauit. Ad bellum violenter rapimur: bellum nobis vel inuitissimis subeundum, gerendum, exantlandum. Quid frustra obnitimur? quid circumspectamus? quid vanis pacificationibus somniandis nos decipimus? in media nimirum flamma, otium nobis falsa cogitatione fingimus; malumque, cuius (si aduigilaremus) remedia aliqua esse

poterant, differendo nutrimus; & parum providendo, reddimus insanabile. At præclarum est belli mala distulisse. præclarum, nisi id eò valeat, vt paullo post grauius erumpant; nosque certius pereamus. vt si medicus dum blanditur ægroto, necessaria remedia differat, atque ex eo morbus ita ingrauescat, vt breui mors consequatur. nam nostras quidem res haud exiguis momentis, quotidie deteriores fieri videmus. hostis verò è contra indies magis inualefcit; & præterquam quòd de nostro semper aliquid decerpit, quod adiungat suo, non desinit interea viam ad nos munire & complanare, omniàque comparare, quæ ad exitium nostrum maturandum pertineant; vt cum a motis omnibus, quæ moram aut impedimentum adferebant, visum ei fuerit, alienissimo nostro tempore, classicum canere: nos alta quiete sepultos, ac proinde à rebus omnibus imparatos, ipse paratissimus, intoleranda belli mole derepente obruat. huc eius omnia spectant consilia, hoc vnum assidue molitur & agit. quod demum tempore, & tamen serò, nos in eum locum deductos intelligemus, vt nulla spe auxiliij reliqua ineuitabili exitio, nobis pereundum sit. & hic erit morarum nostrarum & intempestiuæ cessationis fructus.

Quare

INSTITVENDA CONSILIVM.

Quare etiam atque etiam dum tempus est, & res patitur, prouidendum moneo; ne falsæ spei præstigiis obcæcati, nos inertix & desidia tradamus, qua ex re quantas iam clades subierimus cum meminisse possumus, tum vltimam reipub. ruinam appropinquantem prospicere. Ergo & iudicio vtendum est nobis acriter, ne in re tanta alucinantes, falsa pro veris remedia, periculosissimis malis admoueamus: & cum rationibus omnibus subductis, quæ spei summa residua fit, deprehenderimus; hæc vnam omisis reliquis complecti, ad eamque omni studio incumbere debemus. In quo non labor, non difficultas, non nouitas, nec quicquam eorum, quæ segnes & infirmos animos morari solent, nos meritò retardauerit: ingentibus animis, pro rei magnitudine, est opus. nihil humile, nihil abiectum res tanta requirit: supra seculi nostri captum hinc nos effera- mus necesse est; & eorum heroum virtutem paullisper referamus, qui fortitudinis & constantix magnitudine, quosuis labores superarunt, qui nihil turpius, nihil se indignius duxerunt, quàm vllius difficultatis aut impedimenti magnitudine deterreri, quo minus id quod cum Reipub. dignitate & commodo coniunctum esse statuissent, ad exitum perdu- cerent.

cerent. quorum è numero vnum silentio præterire Lycurgum Lacedæmoniorum legislato-rem non possum; qui cum inter reliqua instituta (quibus optimè constitutam & fundatam Spartanorum rempub. relinquere in animo habebat) bonorum æqualitatem in eam ciuitatem introducere; eaque de caussa rem possessionesque omnium ex æquo partiri vellet; vt quantum diuitibus detraheretur, tantum accederet tenuioribus; nullumque, nisi quod virtus faceret, inter ciues discrimen esset in eo multos habuit aduersarios, præsertim illos, qui facultatibus, pecunia & diuitiis præstabat. etenim indignè ferebant rem à maioribus traditam, aut suo labore quæsitam, sibi eripi, & ad alienos possessores transferri. cumque ea res & iniusta & absurda haberetur; fiebat vt eius legis perferendæ magna difficultas Lycurgo obiiceretur. sed illo nihilominus in sententia perseuerante, & quod rectum & reipub. esse salutare in animum induxisset, perficere contendente, variæ quotidie rixæ periculosæq; concertationes miscebantur; in quibus denique Lycurgo alter oculus effoditur. poterat ea res bonum virum satis admonere, quantam rem quamq; arduam suscepisset, ac proinde deterrere, ne persisteret in incepto; sed
 potius

INSTITVENDA CONSILIVM.

potius rei infeliciter tentatæ, tanto accepto malo, consilium deponeret. Quod sanè longè secus accidit. tantùm enim abfuit vt ille heros ob eam calamitatem desisteret, vt ei potius animum addidisse videretur; multòque ardentius in caussam incumberet. Itaque non conquieuit ante, quàm legem, quam rogarat, de bonorum æqualitate, omnium consensu perferret. Quo veluti fundamento reliquorum præclarissimorum eius institutorum, talem rempub. constituit, vt Græcia nullam habuerit parem; nomenq; eius etiamnum hodie, summa cum admiratione virtutis celebretur. fecit hoc ille, nullo imminente Turca, nullo vastitatem interitumque rerum omnium intentante. & nos hoc rerum statu, grauius aliquid aut difficilius, quàm vt subire velimus videri nobis patimur in quo salutis nostræ summa posita sit Pellèda est nobis ex animo ista segnities, prorsus nobis, nomine nostro prorsus indigna; & reliquis cogitationibus, vanis & fallacibus, ommissis, sub vnus secundùm Deum, rei militaris præsidium confugiendum. Romani cum grauior casus inciderat, vnde mali aliquid timeretur, ibāt ad saga, seruabāt iustitiū, consulib⁹ denunciabat Senat⁹ viderēt ne quid Resp. detrimēti caperet. Nobis multò magis idem faciendū,

quibus non tantum à communi Reipub. detrimento, verum ab vniuersa eius ruina periculum impendet. eundem est, inquam, nobis ad saga; arma capienda, tractanda, meditanda. Disciplina militaris deprauatissima corrigenda; reuocanda vetus & integranda. hoc vnum iustitio veluti indicto, hoc est, clausis pæne tabernis & reliquis rebus posthabitis, ardentissimo studio nobis agendum perficiendumque: si modò rempub., si nos, si liberos, si coniuges, si denique aras atque focos saluos & incolumes velimus. Quid enim; si Turcarum arma præualuerint; nobis reliqui futurum est? certè non pudor, non honestas, non dignitas, non libertas, non religio. nulla vnquam gens nõ vilis periclitata est. extremum, crede mihi, malorum est, vinci à Turca, nihil erit quod illo victore (quod vtinam ne tam sit in propinquo) rapi, agi, ferri, dissipari, incendi, conculcari, & profanari non videamus. Quod vt ne videamus ac ferre cogamur, ad saga potius, & ad arma eamus, & (vt Probus inquit) militemus. qui cum esset renunciatus Imperator, multa que damna, quæ iis temporibus Re. Resp. acceperat, rei disciplinæq; militaris corruptelæ referret accepta, cui emendandæ imprimis studendum duceret: in huius rei argumentum

mentum

INSTITVENDA CONSILIVM

mentum hanc primam tesseram militibus suis dedit. Nec verò minus ille re præstitit, quàm verbo ostenderat. siquidem exiguo tempore a deò profecit, remque militarem pænè totam prolapsam ita restituit, vt nomen Ro. quod plerisq; gentibus contemptui esse cœperat, amplitudini & maiestati suæ denuò redderetur. Cuius exemplo, militemus & nos, armæque, quæ vetustate & vitio temporum, obtusa & æruginè corrupta habemus, multo studio, ad pristinum nitorem, bonitatémque reuocemus. à quo (vt dixi) cùm labor & difficultas nos auertere non debent: tum verò minimè omnium sumptus rei que familiaris diminutio vbi enim sumptum ponemus rectius quàm vbi vitam ipsam impendere, graue nobis videri non debet? aut qua in re bonorum nostrorum partem melius consumemus, quàm vt caput & summa collocentur in tuto? Boni certè patresfamilias nulli sumptui, neque impensæ parcunt; nullum claudendi, sepiendi, muniendiue finem faciunt, dum res & possessiones suas in tuto constituent: quas se instabiles & caducas habere arbitrantur, quandiu eas fortuitis casibus, incursionibus latronum, aut futurum insidiis expositas habent. nauæ quoq; sæuiente tempestate potius quàm nauem fran-

gant, & de vita in dubium veniant, quamuis pretiosarum mercium iacturam facere malunt. Sed nec medici aliquot humani corporis partium iactura, reliquorum membrorum & totius corporis incolumitatem redimere dubitant. Enimvero quid est quod quisquam, tali hoste vicino, ullam cuiusquam rei possessionem stabilem, aut diuturnam promittere sibi possit? cum singulis momentis expectanda sit dies, qua vicini improbitas cuncta eripiat, contraque omnium edicta praetorum ad se transferat. Quid seris? quid metis? quid colligis ac recondis? cum non minus tua omnia, hostis sua numeret, quam quae Asiaticis, quae Graecis, quae Thracibus, quae Bulgaris, quae Illyricis, quae Hungaris (ut alios populos taceam) iam diu erepta possidet? Neque enim opes, facultatesque nostrae, sine iusto militum (quos dico) praesidio, illius avaritiae minus patent, quam pateat furibus, nullo custode, nullis clavis, in publico proiecta vis auri, aut pretiosa supellex. Quod si inopiam dementiae praetexte & paupertatem ementiri iuuat: videamus ne nostro interitu, nostrisque spoliis diues factus hostis, magna cum nostra infamia, mendacii nos redarguat. sed tamen eos sumptus non requiro, quos magnopere pertimescimus.

INSTITVENDA CONSILIVM.

mus. quos quidem extra belli tempus, minimos esse velim: belli verò tempore mediocres: certè longè tolerabiliiores, quàm quibus vulgaris & tumultuarius miles conducitur. Qua ex re duo etiam consequantur commoda: vnum, ne pecunia extra ditionis nostræ fines eliminetur; alterum, ne tribunorum & præfectorum nefario quæstui locus sit. quibus hodie per fœdissimum peculatum, cum summo Reipub. damno, locupletari, præclarum stratagemma habetur. Sed hæc alterius sunt loci; neque enim in præsens, particulatim de singulis, sed summam tantum, quid hac de re vniuersa sentirem, significandum mihi esse statui. Ergo imitemur in Reipub. communique salute munienda pop. Ro. prudentiam; qui semper præsidio militum ex suis hominibus delectorum, imperium suum, Rémquepub. & priuatam tutatus est. neque enim ille aut irrumperitium Gallorum ferocitati par, aut bella subinde renouantium Italicorum pertinacia superior esse potuisset, aut tam fortiter aduersus vim Anibalis integrum imperium conseruasset, aut de Philippo, deque Antiocho triumphasset, nisi suum & proprium militem habuisset; eamque quam dico, in eo instituendo rationem secutus fuisset. Qua de re tota
tempus

H. C. S. p.
D. 8. b.
 tempus est, vt copiosius exponam: quo magis
 perspicuum sit, nihil me noui introducere;
 vtq; nobis exemplum propositum sit, quod se-
 quamur. In quo quidem omnes, qui de rebus
 Romanis scripserunt, consentiunt, passimq;
 apud eos videre est, quantum curæ Romani
 posuerint in tyrone diligendo, instituendo, &
 exercendo. Sed ego ne sim prolixus multis
 auctoritatibus colligendis, vtar compendio;
 vniúsq; antiqui moris & disciplinæ militaris
 grauisissimi auctoris Vegetij testimonio ero cō-
 tentus; qui ea quæ sequuntur diuersis in locis,
 in libris De mil. Rom. institutis ad Cæs. Va-
 lentinianū scripta reliquit. IN OMNI PROE-
 LIO NON TAM MULTITVDO, ET VIR-
 TVS INDOCTA, QVAM ARS ET EXER-
 CITIVM SOLENT PRÆSTARE VICTO-
 RIAM. Nulla enim alia re videmus pop. Ro.
 sibi orbem subiecisse terrarum, nisi armorum
 exercitio, disciplina castrorum, vsūque mili-
 tiæ. quid enim aduersus Gallorum multitudi-
 nem, paucitas Ro. valuisset? quid aduersus
 Germanorum proceritatem, breuitas potuif-
 set audere? Hispanos quidem non tantum nu-
 mero, sed etiam viribus corporum, nostris
 præstitisse, manifestum est. Afrorum dolis at-
 que diuitiis, semper impares fuimus. Græco-
rum

INSTITVENDA CONSILIVM.

rum artibus prudentiâque nos vinci, nemo,
 vnquam dubitauit. Sed aduersus omnia pro-
 fuit tyronem solertem eligere: Ius (vt ita dixe-
 rim) armorum docere disciplinam, quotidiana-
 no exercitio roborare: quæcunque euenire in-
 acie atque in præliis solent, omnia in campe-
 stri meditatione pernoscere; seuerè in desides,
 vindicare. SCIENTIA ENIM REI BELLI-
 CÆ DIMICANDI NVTRIT AVDACIAM,
 NEMO FACERE METVIT QVOD SE BE-
 NE DIDICISSE CONFIDIT. ETENIM IN-
 CERTAMINE BELLORVM, EXERCITA-
 TA PAUCITAS AD VICTORIAM PROM-
 PTIOR EST: RVDIS ET INDOCTA MVL-
 TITVDO, EXPOSITA SEMPER AD CÆ-
 DEM. Si quis igitur pugna publica superare,
 Barbaros cupit; vt diuinitatis nutu, dispositio-
 ne Imperatoris inuicti, reparentur ex tyronib⁹
 legiones, votis omnibus petat. Intra breue au-
 tem temporis spatium, iuniores diligenter e-
 lecti, & exercitati, quotidie non solùm manè,
 sed etiam post meridiem omni armorum disci-
 plina, vel arte bellandi, veteres illos milites,
 qui orbem terrarum integrum subegerunt,
 facilè coæquabunt. Nec moueatur Cæsar tua
 Maiestas quòd olim consuetudo est mutata,
 quæ viguit. Sed huius prouisionis ac felicitatis
 est

est perennitas tua; ut pro salute Reipub. & no-
 ua excogitet, & antiqua restituat. Omne opus
 difficile videtur antequam tentes. Ceterum si
 exercitati & prudentes viri dilectui præpo-
 nantur, celeriter manus bellis apta poterit ag-
 gregari, & diligenter institui. quiduis enim
 efficit sollertia. neque longitudo ætatis aut ar-
 morum numerus artem bellicam tradit; sed
 continua exercitationis meditatio. POST
 QUANTA VOLVERIS STIPENDIA IN-
 EXERCITATVS MILES SEMPER EST
 TYRO, &c. Nunquam credo potuisse dubita-
 ri, aptiorem armis rusticam plebem, quæ sub
 dio & calore nutritur, solis patiens, vmbrae ne-
 gligens, balnearum nescia, deliciarum ignara,
 simplicis animi, paruo contenta, duratis ad o-
 mnem laborum tolerantiam membris, cui ge-
 stare ferrum, fossam ducere, onus ferre consue-
 tudo de rure est. ET NESCIO ETIAM QVO-
 MODO MINVS TIMET MORTEM, QUI
 MINVS DELICIARVM NOVIT IN VITA.
 Nunc qua ætate milites legi conueniat,
 exploremus. Equidem si antiqua consuetudo
 seruanda est, incipientem pubertatem ad di-
 lectum cogendam, nullus ignorat. NON E-
 NIM TANTVM CELERIVS SED ETIAM
 PERFECTIVS IMBIBVNTVR QVÆ DIS-
 CVNTVR

INSTITVENDA CONSILIVM.

CVNTVR PVERIS. Deinde militaris alacri-
 tatis saltus & cursus, antè tentandus est, quàm
 corpus ætate pigrescat. Velocitas enim est,
 quæ percepto exercitio, strenuum efficit bel-
 latorem. Adolescentes legendi sunt; sicut ait
 Sallustius. Nam primùm iuuentus simul ac
 belli patiens erat, in castris per laboris vsum,
 militiam discebat, melius enim est vt exercita-
 tus iuuenis caussetur ætatem nondum adue-
 nisse pugnandi quàm doleat præteriisse. Ha-
 beat etiam spatium vniuersa discendi. NE-
 QVE ENIM PARVA AVT LEVIS ARS VI-
 DETVR ARMORVM, siue equitem, siue pe-
 ditem, sagittarium velis imbuere, siue scuta-
 tum, armaturæ numeros omnesque gestus do-
 cere, ne locum deserat, ne ordines turbet, vt
 missile, & destinato ictu, & magnis viri-
 bus iaciat; vt fossam ducere, fudes scienter fi-
 gere norit, tractare scutum & obliquis i-
 ctibus venientia tela deflectere, plagam pru-
 denter vitare, audacter inferre. Huic taliter in-
 stituto tyroni, pugnare aduersum quoslibet ho-
 stes in acie formido non erit sed voluptas.
 Sed qui dilectum aucturus est; vehementer in-
 tendat, vt ex vultu, ex oculis, ex omni cõfor-
 matione mēbrorū eos eligat, qui implere vale-
 ant officiū bellatoris. Namq; non tantū in ho-
 minib⁹, sed

no
pus
m si
po-
ag-
im
ar-
sed
s t
N-
s t
ita-
sub
ne
ara,
o-
ge-
ue-
o-
VI
A.
iat,
do
di-
E-
A M
I S-
TVR



•• sed etiam in equis & canibus virtus multis de-
 •• claratur indicibus, &c. Sit ergo adolescens Mar-
 •• tio operi deputandus, vigilantibus oculis, ere-
 •• cta ceruice, lato pectore, humeris musculosis,
 •• valentibus digitis, longioribus brachiis, ven-
 •• tre modicus, exilior cruribus, suris & pedibus
 •• non superflua carne distentis, sed neruorum
 •• duritia collectis. Cum hæc signa in tyrone de-
 •• prehenderis; proceritatem non magnoperè
 •• desideres. Vtilius est enim fortes milites esse
 •• quàm grandes. Sequitur, vt cuius artis ty-
 •• rones vel eligendi vel penitus respuendi
 •• sint indagemus. Piscatores, aucupes,
 •• dulciarios, linteones, omnesque qui a-
 •• liquid tractasse videntur ad gynæcea perti-
 •• nens, longè arbitror pellendos à castris. fabros
 •• ferrarios, carpentarios, macellarios, & ceruo-
 •• rum aprorumque venatores conueniunt, so-
 •• cietate militiæ; & hoc est in quo totius reipu-
 •• blicæ salus vertitur, vt tyrones non tantum
 •• corporibus, sed etiam animis præstantissimi
 •• diligentur. Vires regni & Romani nominis
 •• fundamentum in prima dilectorum examina-
 •• tione consistunt. Nec leue putetur hoc officii-
 •• um, aut passim quibuscunque mandandum,
 •• quod apud veteres inter tam varia genera vir-
 •• tutum in Sertorio præcipuè constat esse lau-
 datum.

INSTITVENDA CONSILIVM.

datum. Iuuentus enim, cui defensio prouin-
 ciarum, cui committenda bellorum fortuna,
 & genere, si copia suppetat, & moribus debet,
 excellere. Honestas enim idoneum militem,
 reddit. Verecundia dum prohibet fugere, fa-
 cit esse victorem. Quid enim prodest si exercea-
 tur ignauus? si pluribus stipendiis moretur in
 castris? Nunquam exercitus profecit tempore
 belli, cuius in probandis tyronibus claudica-
 rit elector. Et quantum vsu experimentisque
 cognouimus, hinc tot vbique ab hostibus illa-
 ta sunt clades, dum longa pax militem negli-
 gentius incuriosiusq; legit; dum honestiores,
 quique ciuilia sectantur officia; dum possesso-
 ribus addicti tyrones, per gratiam aut dissi-
 mulationem probantur, talesque sociantur
 armis, quales domini habere fastidiunt. A ma-
 gnis ergo viris magna diligentia idoneos eligi,
 conuenit iuniores. Sed huius rei vsum, dissi-
 mulatio longæ securitatis aboleuit. Quem in-
 uenias qui docere possit quod ipse non didicit,
 Primi Lacedæmonii, experimenta pugnarum,
 de euentibus colligentes, rem militarem,
 quæ virtute sola vel certè felicitate creditur,
 contineri, ad disciplinæ peritiæq; studia reuo-
 carunt, ac magistros armorum iuuentutem
 suam vsu varietatémque pugnandi præcepe-

D runc

66 runt edocere. O viros summa admiratione lau-
 66 dandos! qui eam præcipuè artem discere vol-
 66 uerunt, sine qua aliæ artes esse non possunt.
 66 horum sequentes instituta Romani, Martii o-
 66 peris præcepta & vsu retinuerunt & litteris
 66 prodiderunt, &c.

66 QUANTVM in præliis Lacedæmonio-
 66 rum disciplina profuerit (vt omittam cæte-
 66 ros) Xantippi declaratur exemplo: qui Atti-
 66 lium Regulum Romanumq; exercitum sæpè
 66 Victorem cum Carthaginensibus, non virtu-
 66 te, sed artis ferè solo auxilio postratis exerciti-
 66 bus cepit, ac domuit: vnóque congressu tri-
 66 umphans bellum omne confecit. Nec minus
 66 Hannibal petiturus Italiam, Lacedæmoniũ do-
 66 ctorem quæsiuit armorum; cuius monitis tot
 66 consules, tantasque legiones, inferior numero
 66 ac viribus interemit. ERGO QUI DESIDE-
 66 RAT PACEM PRÆPARET BELLVM VIC-
 66 TORIAM CVPIT, MILITEM IMBVAT
 66 DILIGENTER: QUI SECVNDOS OPTAT
 66 EVENTVS, DIMICET ARTE, NON CA-
 66 SV. NEMO PROVOCARE NEMO AVDET
 66 OFFENDERE, QVEM INTELLIGIT SV-
 66 PERIOREM FORE SI PVGNET, &c.

66 Tempore hiemis de regulis & scandulis,
 66 quæ si deessent, certè de cannis, vlua, & cul-
 mo,

INSTITVENDA CONSILIVM.

mo, & portus tegebantur ad equites; & quæ-
dam veluti basilicæ ad pedites: in quibus tem-
pestate, vel ventis aëre turbato, sub tecto armis
erudiebatur exercitus. Cæteris autem hiber-
nis diebus, si niues pluuiæq; cessarent, exer-
ceri cogebantur in campo, ne intermissa con-
suetudine, animi militum debilitarentur &
corpora. Siluam cædere, portare onera, tran-
silire fossas, natate in mari siue flumine, gradu
pleno ambulare vel currere, etiam armatos
cum sarcinis suis frequentissimè conuenit; vt
quotidiani laboris vsus in pace, difficilis non
videatur in bello. Siue ergo legio fuerit siue
auxilia; exerceantur assiduè. NAM QVEM-
ADMODVM BENE EXERCITATVS MI-
LES PROELIVM CVPIT, ITA FORMIDAT
INDOCTVS. POSTREMO SCIENDVM
EST IN PVGNA VSVM AMPLIVS PRO-
DESSE, QVAM VIRES. NAM SI DOC-
TRINA CESSET ARMORVM, NIHIL
PAGANVS DISTAT A MILITE.

Omitto hîc breuitatis causa multa, quæ
variis in locis ad eandem rem pertinentia,
ab eodem Vegetio præclarè dicuntur: &
quemadmodum tyrones ad gradum mi-
litarem, & cursum, & ad palum, & v-
sum natandi exerceri velit. præterea vt

potius punctim quàm cæsim ferire, vt missilia
destinato ictu, lapidem item iacere, arcu sci-
enter vti, pondus graue portare, decurrere,
seruare in acie ordinem, castra sollerter muni-
re discant. quæ qui velit, apud eum videat:
mihi hoc vnum quod sequitur caput, epilogi
cuiusdam instar adiecisse saterit.

“ IN dilectu atque exercitatione tyronum
“ si quis diligens velit existere, ad antiquam vir-
“ tutis imitationem, facile corroborare poterit ex-
“ erciturum. neque enim degenerauit in homini-
“ bus Martius calor: nec effæta sunt terræ, quæ
“ Lacedæmonios, quæ Athenienses, quæ Mar-
“ sos, &c. progenuere. Sed longè securitas pacis,
“ homines partim ad delectationem otii, partim
“ ad ciuilia traduxit officia. ita cura exercitii mi-
“ litaris; primò negligentius agi, postea dissimu-
“ lari, ad postremum olim in obliuionem per-
“ ducta cognoscitur. nec aliquis hoc superiore
“ ætate accidisse miretur, cùm post primum Pu-
“ nicum bellum, viginti quatuor circulis &
“ quod excurrit annorum, pax ita Romanos il-
“ los, vbique victores, otio & armorum dissue-
“ tudine eneruauerit, vt secundo bello Punico
“ Hannibali pares esse non possent. Tot itaque
“ consulibus, tot ducibus, tot exercitibus amis-
“ sis, tunc demum ad victoriam peruenerunt,
“ cùm

INSTITVENDA CONSILIVM.

cùm vsum exercitiũmque militare condiscere,,
 potuerint. SEMPER ERGO LEGENDI ET,,
 EXERCENDI SVNT IVNIORES. VILIVS,,
 ENIM CONSTAT ERVDIRE ARMIS SV,,
 OS, QVAM ALIENOS MERCEDE CON,,
 DVCCERE.

Ex his vnus Vegetii scriptis, quibus o-
 mnium historicorum consensus accedit, satis
 constare arbitror, quæ fuerit olim apud Ro-
 manos rei militaris disciplina, atque institu-
 tio. Neque ea solùm Romanis fuit, sed & Per-
 sarum antè fuerat, & nonnulla etiam ex parte
 Macedonum & omnium deniq; populorum :
 qui claram nominis sui memoriam, ad poste-
 ros transmiserunt. Qua de re videat qui velit
 Xenophontem, hominem rei bellicæ peritissi-
 mum; quæ scribat de Cyri maioris, in militi-
 bus legendis, exercendisque ratione, ab ea
 quam modò dixi Romanorum consuetudine,
 haud longè diuersa. Quo quidem ille ita para-
 to exercitu breui tempore, panè totius Orien-
 tis imperium sibi adiunxit. Arrianus etiam,
 haud ignobilis scriptor concionantem in Ma-
 cedones Alexandrum eòsque vt beneficiorum
 immemores accusantem, his verbis inducit.
 Philippus pater vos errantes ac vagos, rerum,,
 omnium inopes, plerosq; etiam pellibus ami-,,



« « ctos pastores. pro quibus cum Illyricis, Tri-
 « « ballis, Thracibusq; finitimis, continuè pugna-
 « « batis, in tutelam ac fidem suam recepit; ex
 « « montibus asperis in plana & culta deduxit;
 « « pro pellibus chlamydes ornatas ferre dedit; ar-
 « « mis instruxit; rem militarem docuit; vt non
 « « magis locorum munimentis ac situ, contra fi-
 « « nitimos, quàm armis & virtute vestra tuti esse
 « « tis, &c. Quibus ex verbis satis apparet, qui-
 bus primordiis iacta sint illius celebris rei mi-
 litaris Macedonicæ fundamenta; nimirum ex
 hominibus agrestibus, montanis & pastoribus
 Sunt etiam iis, quæ supradicta sunt, consen-
 tanea, quæ memoriæ prodidit Diodorus Sicu-
 lus. Philippus, inquit, conuersus ad emendan-
 dum militarem disciplinam, curauit vt decen-
 tibus armis milites sui instructi essent, vt me-
 ditationibus bellicis exercerentur. Excogita-
 uit præterea ordinem illum Phalangis, quæ
 Macedonum peculiaris fuit; sumpto exemplo
 heroum qui clypeos clypeis coniungebant in
 bello Troiano. De his iam factis veteranis de-
 que eorum fortitudine vbi Alexandrum vr-
 bem Halicarnassum oppugnantem describit
 idem Diodorus ita meminit.

« « VETERANI Macedones, qui per totum æ-
 « « tatis spatium, semper in rebus arduis & peri-
 culosis

INSTITVENDA CONSILIVM.

culosis versati erant, & sub Philippo merentes, frequenter victoriam consecuti, ad summam, fortitudinem ita prouecti fuerant, prudentia, & rei militaris cognitione, longè omnibus præstantes, tyronibus pugnam detrectantibus, amarissimis verbis ignauia exprobrata; ipsi in unum coacti consertis simul clypeis, hostes, qui iam se vicisse arbitrabantur, exceperunt; Ephiahtëque & multis aliis interfectis reliquos, in urbem fugere compulerunt, &c.

HORVM militum virtuti deuicti Orientis & tanti imperii gloriam, Alexander acceptam retulit. Sed iam eosdem (quos supra dixi) obclamantes audire mihi videor, aliam fuisse illorum, aliam nostri temporis esse rationem: illa iam diu obsoleuisse: puerile ac nugatorium esse, vetustate sepulta, in lucem & usum velle reuocare: debere nos nostri seculi sapientia contentos esse. Ego verò, etsi possum ostendere, quod illis temporibus utile & fructuosum fuerit, non minus utile & accommodatum fore rebus nostris; tamen non agam multis rationibus cum iis, qui rationi non facile videntur velle dare locum: sed ratiocinatione omissa ducam eos in rem presentem, &

veluti digito fontem commonstrabo. Rogabo
 itaque ex istis, qui cum ipsi nihil, quod opus
 sit factum, in medium adferant, tamen ne nihil
 sapere videantur, alienis consiliis impensè de-
 tractant; Num militem Turcicum in militi-
 bus numerari patiantur? Ac credo equidem,
 qua sunt peruicacia, non facile assensuros. sed
 tamen si dubitent, ego pro eis respondere non
 dubitabo; Eum qui tantum terroris toti ter-
 rarum orbi intulerit, quacunq; ingressus sit,
 tantam stragem fecerit, tantum trophæorum
 erexerit, iure militem censerem. rogabo dein-
 ceptus, hic miles, quomodo in militiam legatur,
 quomodo instituat. Quod si se scire nega-
 bunt; dicam quæ ipse præsens vidi, quæ meo
 periculo didici. Militem Turcicum, nihil ali-
 ud esse, quàm hominem ita natum, ita lectum
 ita informatum, & exercitatum, vt paullò antè
 de Romanis dixi, & à nobis contendo fieri o-
 portere nisi quòd hic, aliquanto deteriore cõ-
 ditione est. nam quod ad militem attinet, qui
 ituro in expeditionem Turcarum principi,
 vtrò se offert ac nomen dat, quem Alcangiam
 vocant, ei apud Turcas exiguus honor est. Is
 miles habetur in pretio, qui perpetuo eius
 principis stipendio meret; quiq; certo iudicio
 ac ratione in eius principis legiones prætoria-
 nas

INSTITVENDA CONSILIVM°

nas relatus est. Cuius diligendi hæc ferè ratio est. Mittit quotannis Turcarum princeps certos homines in diuersas prouincias qui de pueris è Christianis hominibus natis, tertium aut quartum quemque poscant. Horum puerorū gregibus Constantinopolim perductis, qui liberaliore sunt aspectu, aut ingenii maioré indolé præ se ferunt, ipsius Principis, aut Bassarū, aut aliorum Satraparū domesticis vsibus applicantur. Reliqui perducuntur in locum; in quem magna omnis generis hominum multitudo, præsertim rusticanorum, confluit. Hi de istis pueris, ab eo qui ei negotio præest, quos visum est, deponunt. Ille, accepto nummo aureo, puerum petenti tradit; prius nomine eius, patria, & conditione pueri, item annis, signisque quibus per omnem ætatem dignosci possit, in publicas tabulas relatis. Sic illi liberum est, seu rusticus sit siue urbanus, puerum trans mare in Asiam seu quocunque terrarum velit, vbi domicilium habeat, abducere: vbi assiduè, labore atque opere eum vt mancipium exercent. Puero cibaria præbentur, panis, & aqua; & interdum, loco obsonii, pultis aliquid, aut fructuum, aut herbarum. vestitus suppeditatur, quo se aduersus cæli iniuriam tueri vtcunque possit. Ad hæc

disciplina & religione Mahumetana instituitur. Ita deliciarum nescius, procul à propinquorum blanditiis in virum robustum & cuius labori ferendo parem adolescit. Hic cum est opus, ab illo fiduciario hero reposcitur, & ad rem militarem traducitur. atque ex hoc veluti seminario, diminutis Gianizarorum legionibus, supplementum subrogatur. Ad Gianizaros rescriptus, primo meret menstruo stipendio, paullo plus minus, vnius ducati cum dimidio. Id enim militi nouitio, & rudi satis esse censent. Sed tamen ne quid victus necessitati desit, cum ea decuria, in cuius contubernium ascitus est, gratis cibum capit; ea conditione, vt in culina reliquoque ministerio, toti ei decuriæ seruiat. Sed eum rursus, qui est eius decuriæ armorum peritissimus, præceptis militaribus erudit, quotidianâq; exercitatione, arma scienter tractare docet. ita robur, laboris patientiam, & vsum armorum adeptus tyro, necdum tamen suis contubernalibus, honore neque stipendio par, vnâ in sola virtute, se illis æquandi, spem habet: vtpote, si militiæ quæ prima se obtulerit, tale specimen sui dederit, vt dignus iudicetur, qui tyrocinio exemptus, honoris gradu & stipendii magnitudine, reliquis Gianizaris par habeatur.

Qua

INSTITVENDA CONSILIVM.

Qua quidem spe plerique tyrones impulsi,
 multa præclare audent, & fortitudine cum ve-
 teranis certant: itaque ampliore honestantur
 stipendio, quod octo ducatorum in Gianizaro
 summum est. Quem tamen si virtus, ac meri-
 ta, ad altiorem locum vocent, aut ordinibus
 inter suos ducendis præficitur, aut equitibus
 prætorianis, quos Spahias vocant, adscribitur
 Qui supersunt ex iis pueris, quos supra dixi,
 Constantinopoli variis operibus exercentur.
 Itaque sæpè videas c c. aut c c c. purgare are-
 am, amoliri rudera, ferre lapides aut tigna, aut
 alia onera. otium nulli permissum, nec cui vi-
 ctus gratis constat. Hi similiter postquam ado-
 leuerunt, aut in terrestres aut maritimas co-
 pias transferuntur. Et qui in principis aulam
 seruitiùmque lecti sunt, ferè euadunt in viros
 primarios, maximisque muneribus, vt cu-
 iusque aut fors aut mores tulerunt præpo-
 nuntur. ex his supremi Gianizarorum
 duces, classium præfecti, Bellerbeghi
 atque ipsi denique Bassæ Visirii, diligun-
 tur. his etiam in matrimonium ipsius
 Principis filia collocantur. Quibus me
 satis planum fecisse arbitror, qui sit
 ortus, delectus, disciplina, atque educatio,
 istius toto terrarum orbe tantoperè formidati
 militis

tui-
 pin-
 cui-
 um
 , &
 ve-
 regi-
 Gi-
 o sti
 um
 atis
 ces-
 per-
 ndi-
 toti
 eius
 mi-
 one,
 oris
 yro,
 ore
 e, se
 itia
 de-
 inio
 ma-
 tur.
 Qua



militis Turcici. Neque tamen negauero, patere item alios ad ordinem militarem aditus: sed hæc ratio atque via, inter illos vſitatiffima est. nam quandoque etiam militem legunt ex iis pueris, aut adolescentibus, quos excursionibus, aut bello nobis indicto captos, intra claustra domosque, quas Serraglia vocant, multos annos inclusos habuerunt. In quibus posteaquam omnem memoriam, sensumque patriæ & rerum nostrarum, ac præsertim religionis deposuisse, atque in ludis, cum Arabicarum literarum, tum armorum Turcicorum, sub præceptoribus Eunuchis, satis magnos progressus fecisse videntur, eos demum septis illis emissos, cælo restituunt, & ad ea rei militaris munera traducunt ad quæ maximè videntur idonei. Bassarum quoque atque aliorum purpuratorum serui, bello vel alia ratione quæſiti, in numerum militum sæpè reponuntur. Nec tamen ex his, quos dixi, quisquam sine certo discrimine, iudicioque recipitur. sed explorata prius vniuscuiusque corporis, atque animi firmitate, yt tueri eum locum possit cui sit ascriptus. In quo sanè sæpenumerò sum admiratus vim disciplinæ atque institutionis Turcicæ, cum viderem, homines apud nos contemptos, & abiectos paucis annis tantum profecisse;

INSTITVENDA CONSILIVM.

fecisse; apud istos, non modò vt gregarii militis nomen egregiè sustinerent, verùmetiam, omnium Turcarum iudicio, digni haberentur, quorum disciplina alii, militiæ rudimentis imbuerentur. Fiebat enim nonnunquam, vt cùm animi causa, de fenestra in publicum prospicerem, assidentes Turcæ, quosdam mihi commonstrarent, quos propter egregium armorum vsu, tyronibus instituendis præfectos dicerent. Rogabam qua gente aut qua natione essent oriundi. nam qui inter eos armorum opinione tantoperè excellerent, nescio quos Parthos, Bactrianos aut Massagetas cogitatione mihi fingebam. Sed audiebam, hunc esse Hungarum, illum Croatam, tertium Germanum. mirabar equidem. verumtamen hanc tantam præstantiam, ex vsu armorû; quæ apud nos tractassent, quòd nobili loco nati, quòd liberaliter instituti, quòd militassent, proficisci suspicabar. Pergebam quærere, num scirent quem illi apud nos locum tenuissent, quòdve genus vitæ secuti fuissent. illi cùm aliquantisper cogitassent, in memoriam venire sibi aiebant: hunc solitum dicere se nescio cuius coqui fuisse puerum; alterum se vitæ monasticæ initiatum: illum verò cauponi promendo vino locasse operas. eòsque belli, vel induciarum

tem-

tempore, interceptos, atque in reliqua præda, Constantinopolim perductos, in istius vel illius Bassæ familiam peruenisse. Hic ego etiam magis admirans, & quânam, inquam, fieri potuit, ut isti euaderent in tantos bellatores? commemorabant dominos quibus illi obtigissent, domi habuisse viros insignes, magistros armorum, magno iudicio scientiâque rei bellicæ præditos; quibus (cùm eos tum ex corporis tum ex animi signis, dignos iudicassent quibus operam impenderent) in disciplinam traditi essent. Sub quibus breui tempore tantum profecissent, ut omnes æquales longè superarent, & non obscuram futuræ virtutis spem de se darent. secuta deinde fuisse bella, in quibus nauata strenuè opera eximia fortitudinis ab omnibus laudem, ac testimonium reportassent. hinc ad tantam auctoritatem peruenisse. Quum hæc audirem; afficiebar non mediocri dolore, nostros mores ab hac Turcarum consuetudine tantum differre; hanc illis rationem inuidebam: habent enim hoc omnino Turcæ, ut hominem nacti egregium, tanquam adepti rem preciosam, vehementer gaudeant, neque in eo excolendo quicquam laboris aut studii prætermittant: præsertim si ad rem militarem idoneum esse cognouerint. Nostra longè diuersa est ratio. nam nos quidem si quæ

bonum

INSTITVENDA CONSILIVM°

bonum canem, accipitrem, aut equum sumus
 nacti, valde lætamur, neque vlli rei parcimus,
 dum illum ad summam in suo genere perfe-
 ctionem perducamus. In homine verò si quem
 præclara indole nancisci contigerit, non perin-
 de elaboramus; neque eius institutionem, ad
 nos magnoperè pertinere existimamus. Ac nos
 quidem ex equo, cane, atque accipitre bellè
 assuefactis, varias oblectationes, multiplicem-
 que vsum capimus: sed Turcæ ex homine bo-
 nis moribus informato tanto maiorem, quan-
 to reliquis animantibus, natura hominis præ-
 stantior est atque excellentior. Iam verò ex iis,
 quæ hæctenus dicta sunt, satis constare arbi-
 tror, non nouum neque inauditum esse, quod
 de milite certo cum iudicio diligendo institu-
 endoque contendo, sed cum ab ipsis Romanis,
 tum à cæteris gentibus, quæ imperia tenuerunt
 aut armorum laude floruerunt, vsurpatur ne-
 que rursus adeo obsoletum, aut à nostræ
 ætatis moribus tam remotum, vt ad vsum no-
 strum reuocari non possit; quandoquidem ex-
 periamur quotidie, quid exculpta tali discipli-
 na Turcorum arma valeant, modò ne nos pige-
 at, rei adeò necessariæ ab illis partem mutuari;
 quando illos tam multa, quæ ex vsum suo essent
 de nobis sumere nō puduerit. Quod si fecerim°
 faxim pro-

profectò, vt breui cognoscamus non minus ad
 salutem, nobis bonam disciplinam valere, quã
 hactenus ad nostram perniciem valuisse sense-
 rimus. Quæ quidem ~~una restat~~, in hac pericu-
 losissima tempestate veluti anchora sacra, qua
 afflictæ Reipub. nostræ panè naufragam na-
 uem retinere, iugum à ceruicibus, cædem à ca-
 pitibus nostris depellere queamus. Vnaquæq;
 res qua ratione paratur, eadem stabilitur &
 conseruatur: vt regna atque imperia virtute
 militari, benèque instituti exercitus viribus
 quæruntur, eadem etiam ratione conseruan-
 tur. si tollas arma, remoueas militem, discipli-
 nam negligas: mox aut per se regnum concidit,
 aut in prædam cedit finitimis. Ad regnî
 maiestatem conseruandam, non tam diadema
 aut sceptrum prodest, quàm ferrum. frustra il-
 lo caput ornes, hoc dexteram, nisi gladio ac-
 cinctum sit latus: nisi ferro muniatur, debile
 ac mancum fuerit omne imperium. neque vl-
 la vnquam diuturna potestas erit, quam arma
 non tutentur. Sed arma dico, non falso nitore,
 specièque fallentia, sed vera, sed solida, sed o-
 mni vitio expurgata. Quicquid corruptum
 est, atque à sua perfectione degenerauit; aut
 minimum adfert utilitatis, aut non modò ni-
 hil prodest, verùm etiam nocet. quamdiu arma
 Roma-

INSTITVENDA CONSILIVM.

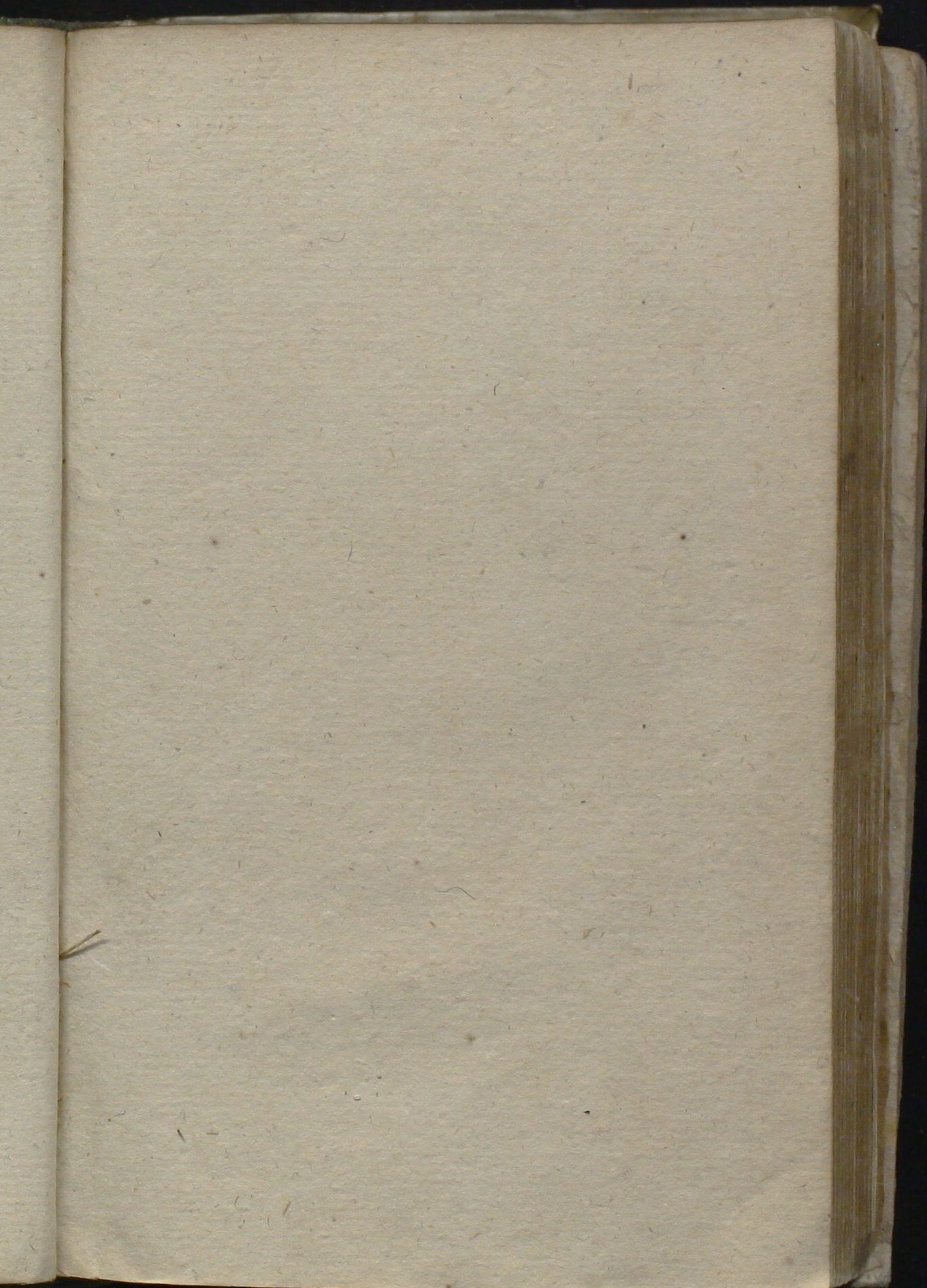
Romana, militari disciplina viguerunt; extrema tum quæq; orbis terrarum oræ, eorum legionibus patuerunt: sed postquam disciplina corrumpi, virtusq; militum, neglectis veteribus institutis, remolliri cœpit; non modò maxima imperii pars amissa, sed ne ipsius quidem urbis Romæ mœnia suo præsidio Quirites à cæde direptioneq; incolumes præstiterunt. Itaque tunc illa gentium omnium caput ac princeps ciuitas, cunctis nationibus prædæ aut ludibrio fuit, non secus sua spolia atque exuias repetentibus, quàm ab illo graculo Aesopico cæteræ aues suas plumas. Nobis verò eò minus tergiuersandi occasio datur, quò mortiferum vulnus nobis propinquius imminet; quò magis viscera nostra, hostium telis nuda patent: nec vlla nobis præter hanc vnam, ad spem salutis, via proponitur; quàm superatis & perruptis quibuscunque impedimentis, si quicquam nobis rerum nostrarum carum est, sine dubitatione persequi debemus. Est vbi Respub. moderatori, propter rei nouitatem, propter præsentis seculi mores, propter ciuium captum & ingenium, aliásq; ue item manifestas difficultates, ab eo quod erat rectissimũ, non nihil interdum deflectere liceat. at in huiusmodi angustiis deprehensis, vbi certum

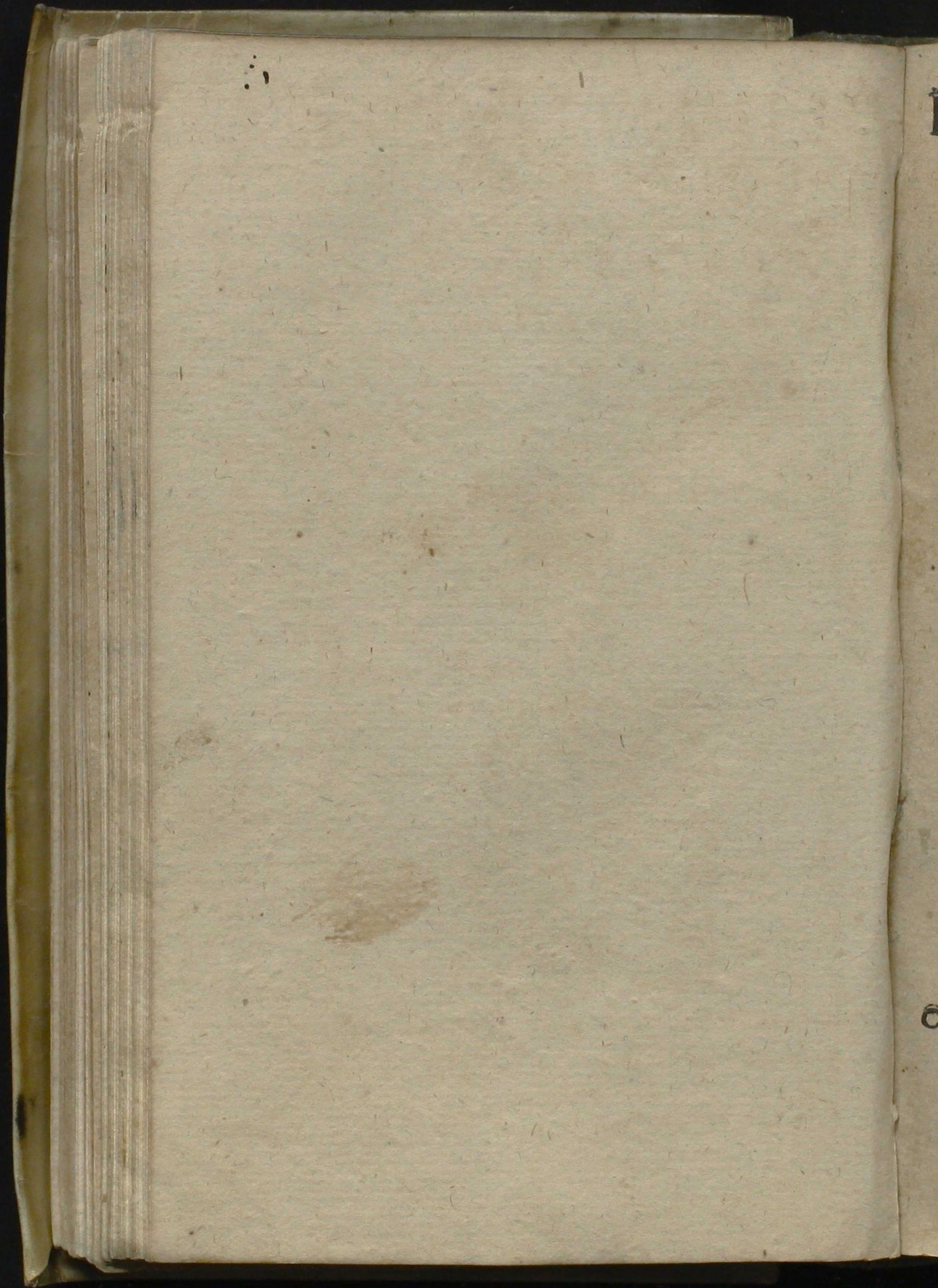
E

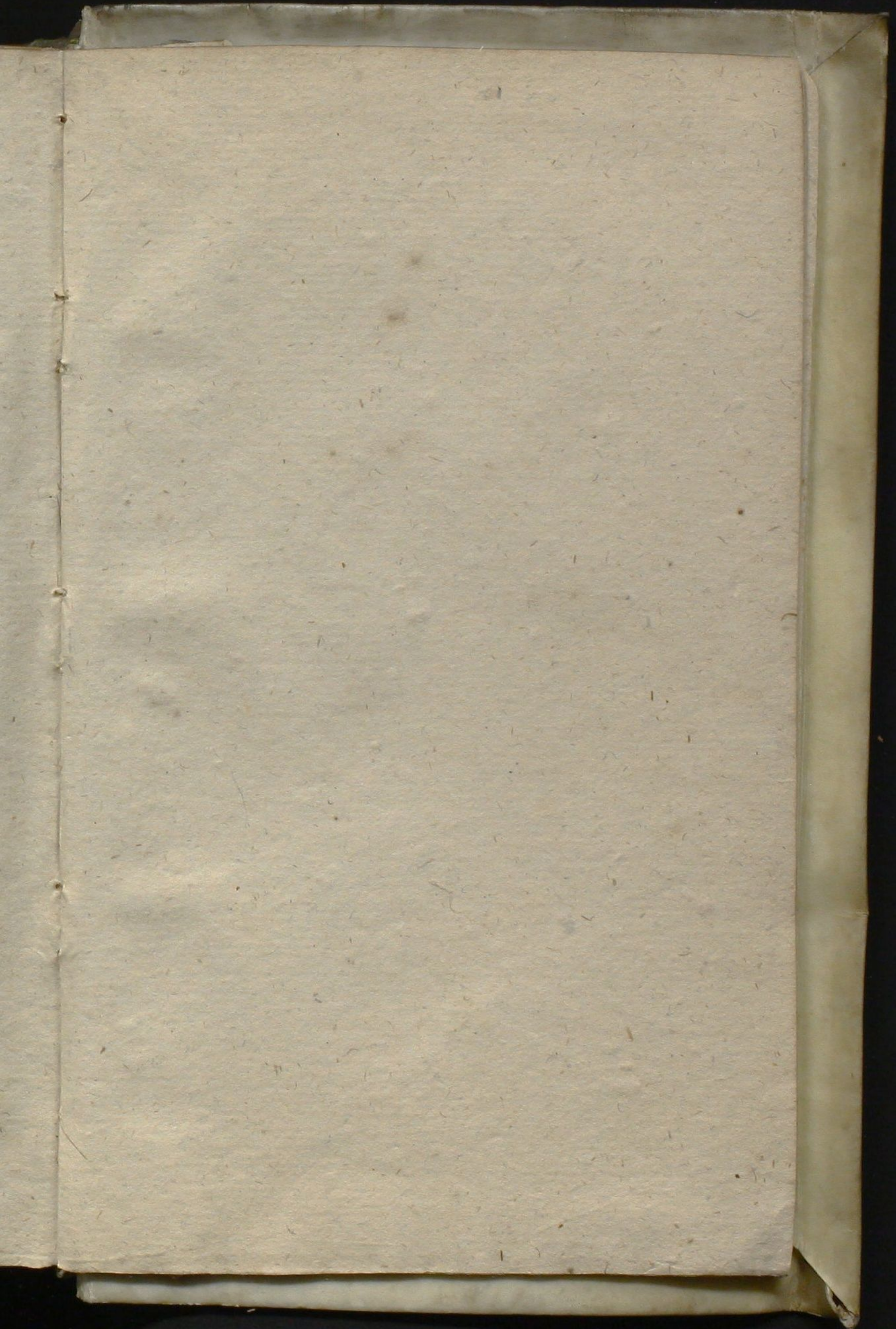
com-

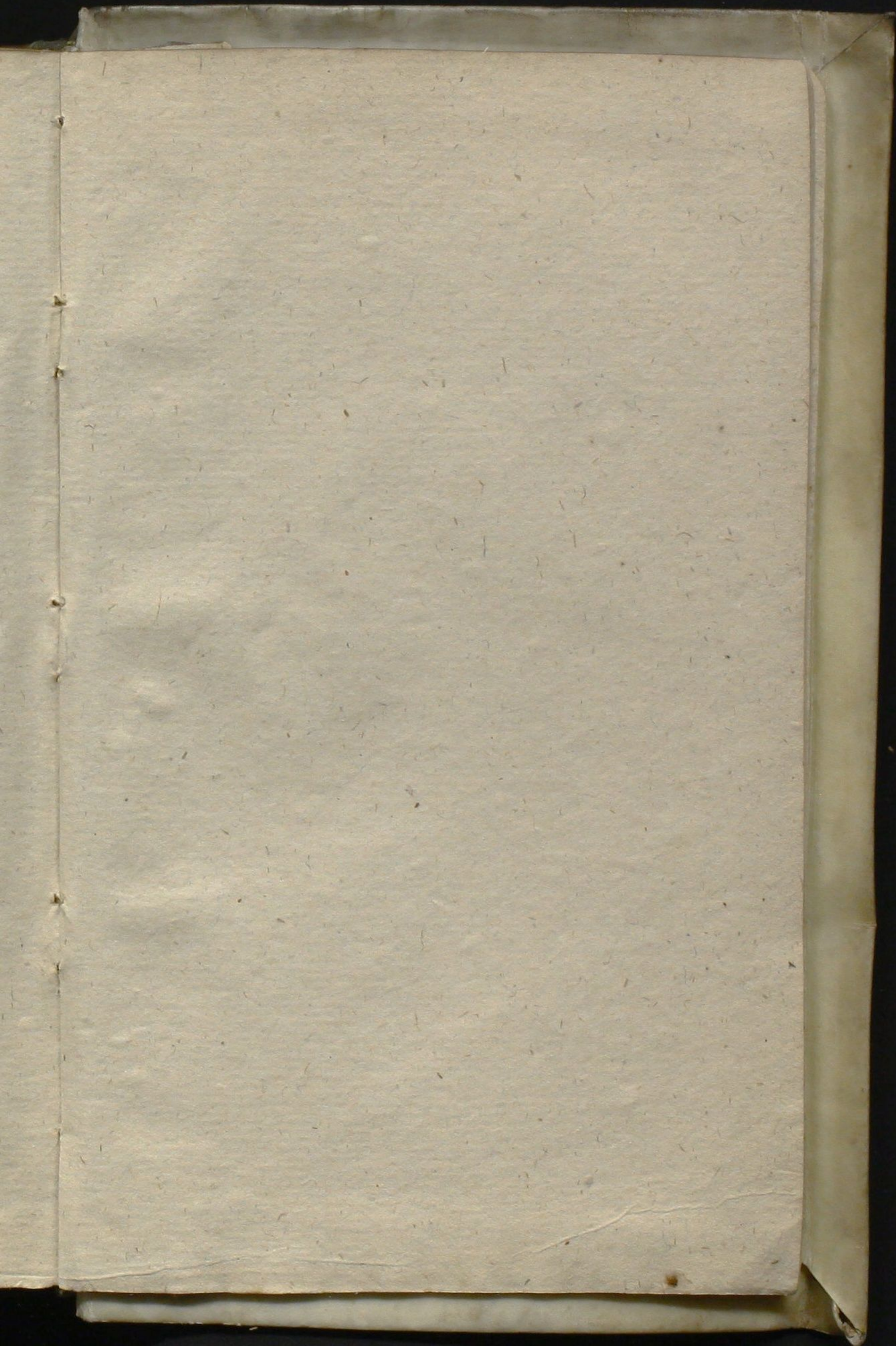
communis salutis excidium ante oculos pos-
 tum sit, constanti animo, per eam semitam quæ
 sola ad arcem & præsidium patet enitendum.
 iis populis, quibus adhuc longæ sunt spes,
 quòd ab hoc hoste procul disiuncti sunt, licet
 quibusuis, vel linteis, si velint, armis, corpus
 tegere, aduersus tela quæ nondum ad eos per-
 tinere possunt. Nobis, qui intra hostilis teli ia-
 ctum versamur, vel qui cum hoste potius iam
 ad manus & gladios venimus, non nisi proba-
 tissimis & firmissimis armis, salutis nostræ tu-
 tela committenda. Sed non deerunt, quibus
 hic nostrarum virium apparatus, tenuior neq;
 satis idoneus videbitur, qui tantis Turcarum
 opibus atq; potentia opponatur. quibus re-
 spondeo à me id agi, vt solida perennis exerci-
 tus fundamenta iaciantur: iisque semel consti-
 tutis, in reliquo ædificio construendo, nō mul-
 tum fore negotii, polliceri. his enim initiis po-
 sitis, quicquid accesserit auxiliorum, mox iu-
 sti exercitus corpus efficiet. Accessura autem
 impensius auxilia, vbi iam nos nobis de non
 contemnendo præsidio prospexisse, paratisq;
 in hostem copiis, excubare, longè latèq; fama
 dissipauerit; clarius est, quàm vt multis demō-
 strare sit opus. etenim natura penè ipsa, nos iis
 conciliat quos armis atq; animis ad quemcun-
 que

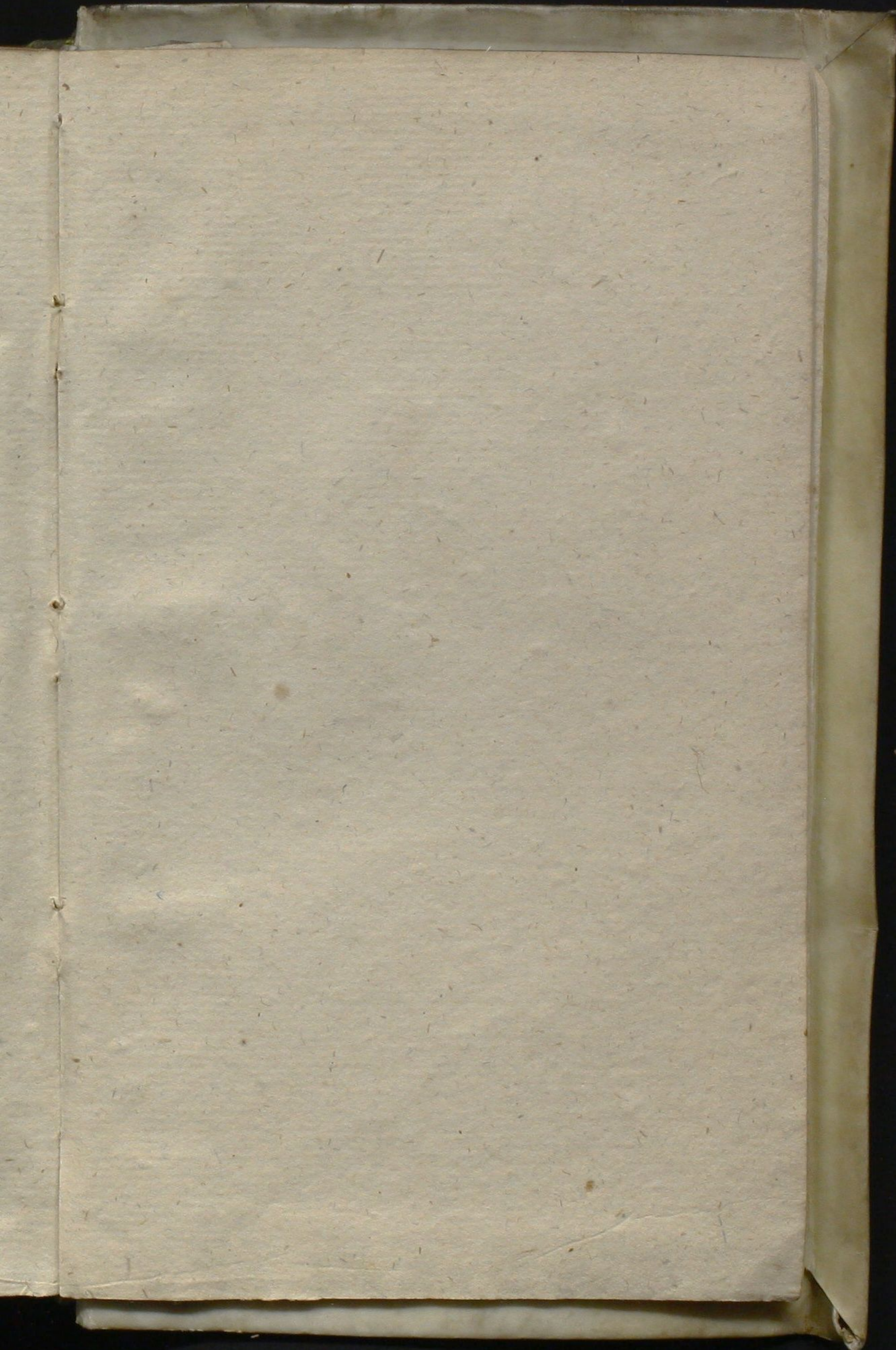
posi-
quæ
um.
pes,
licet
pus
per-
i ia-
iam
oba-
tu-
bus
neq;
um
re-
rci-
isti-
mul
po-
iu-
em
non
sq;
ma
nō-
s iis
un-
que

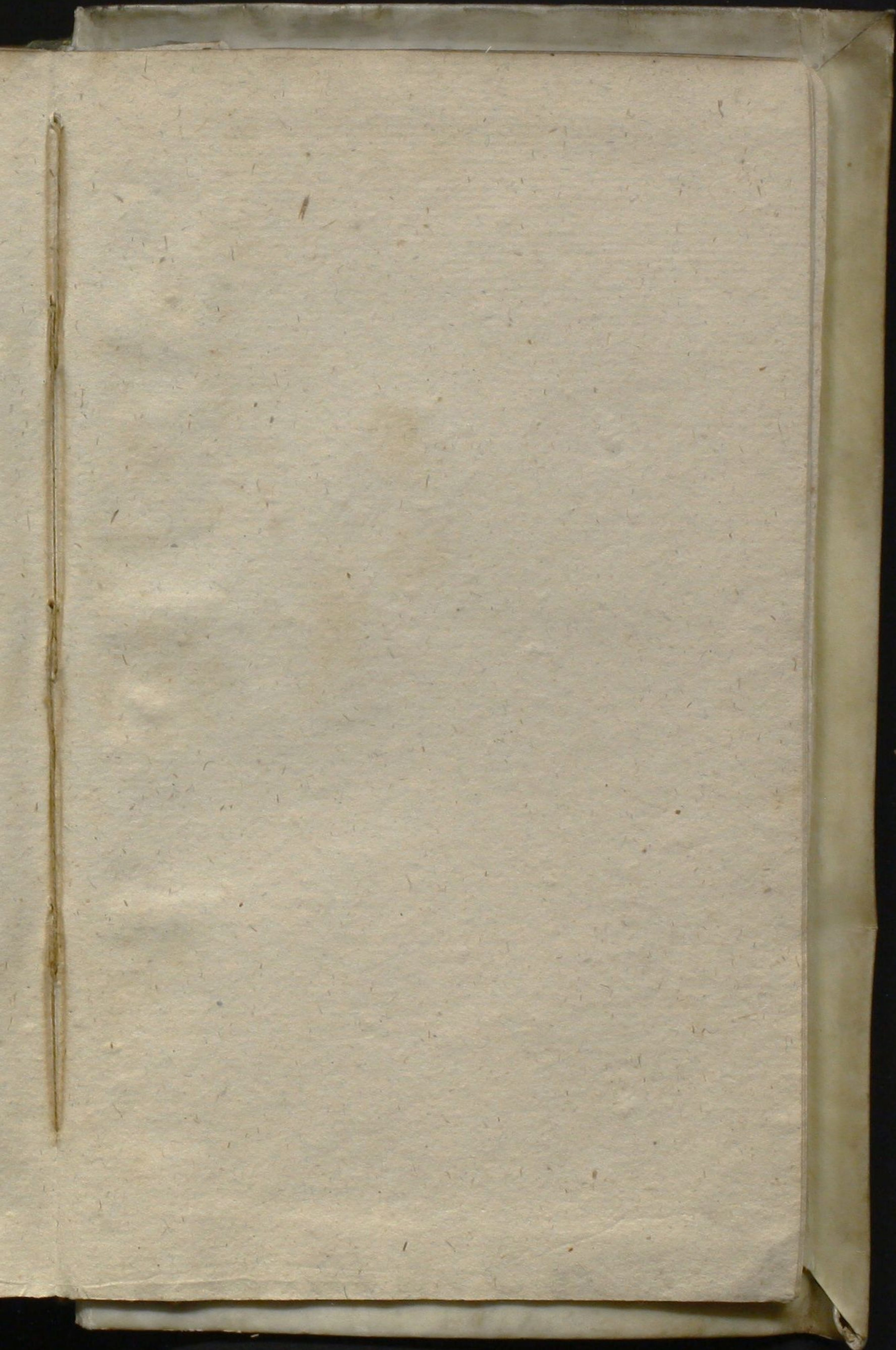


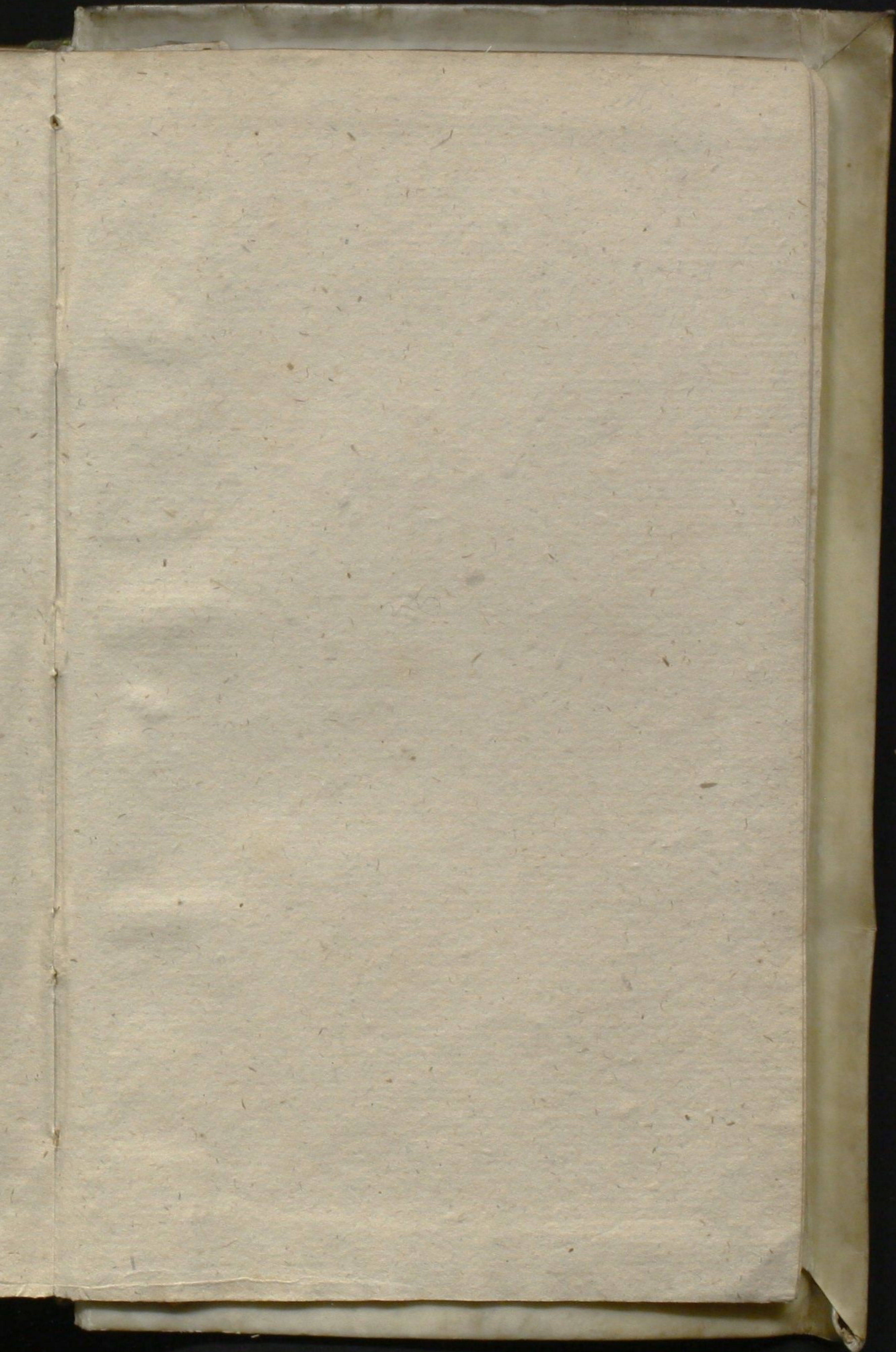


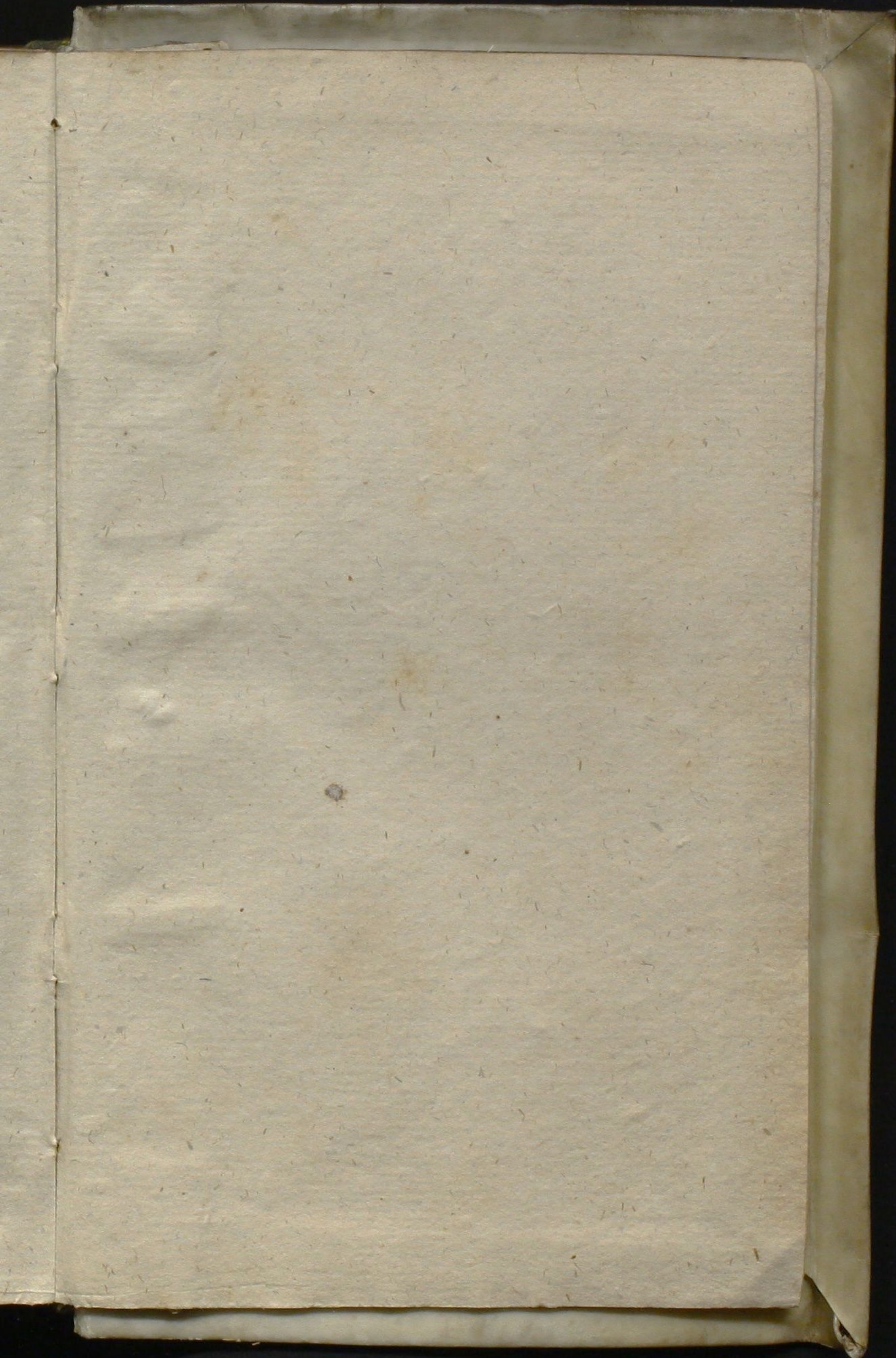


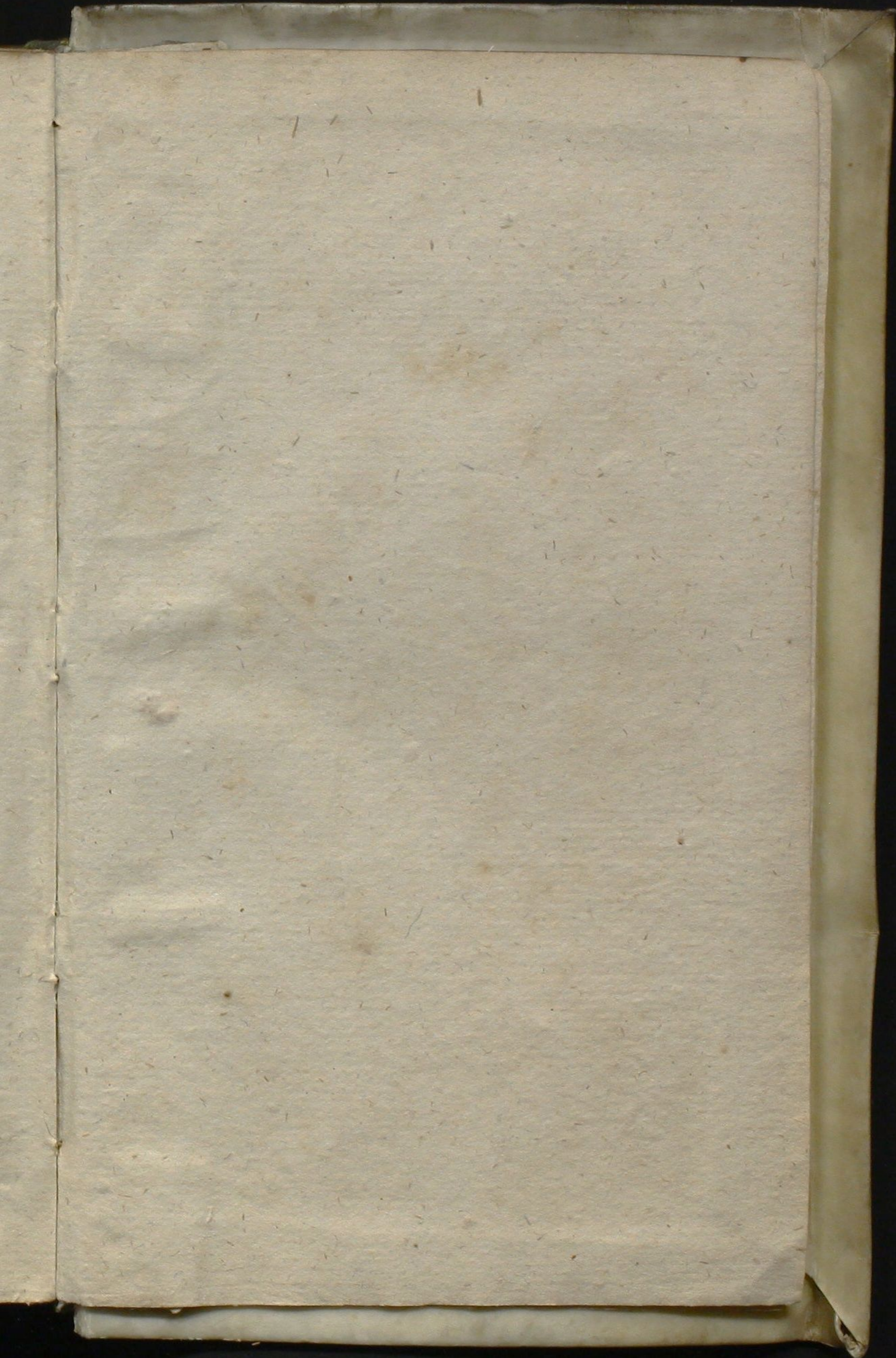


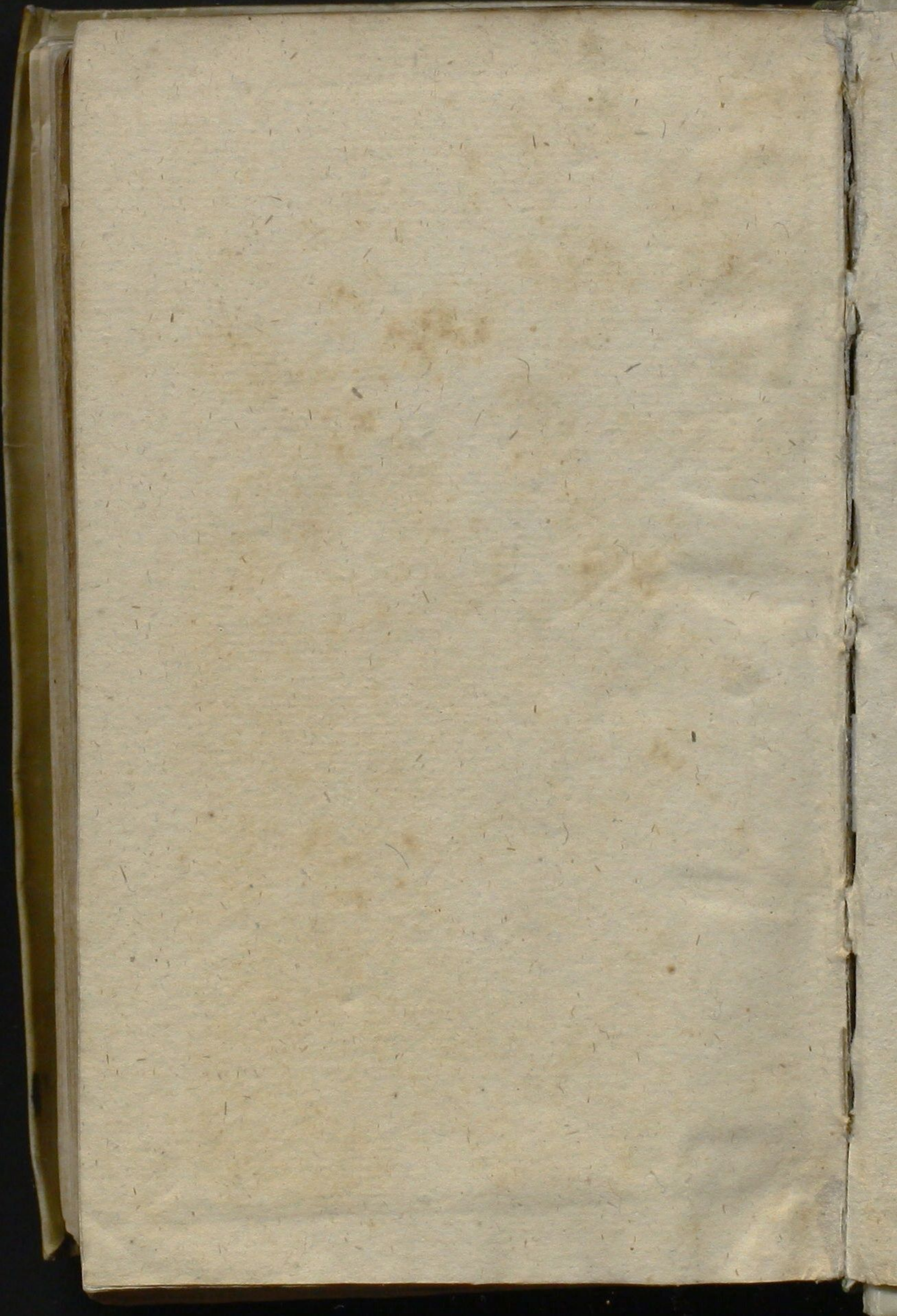


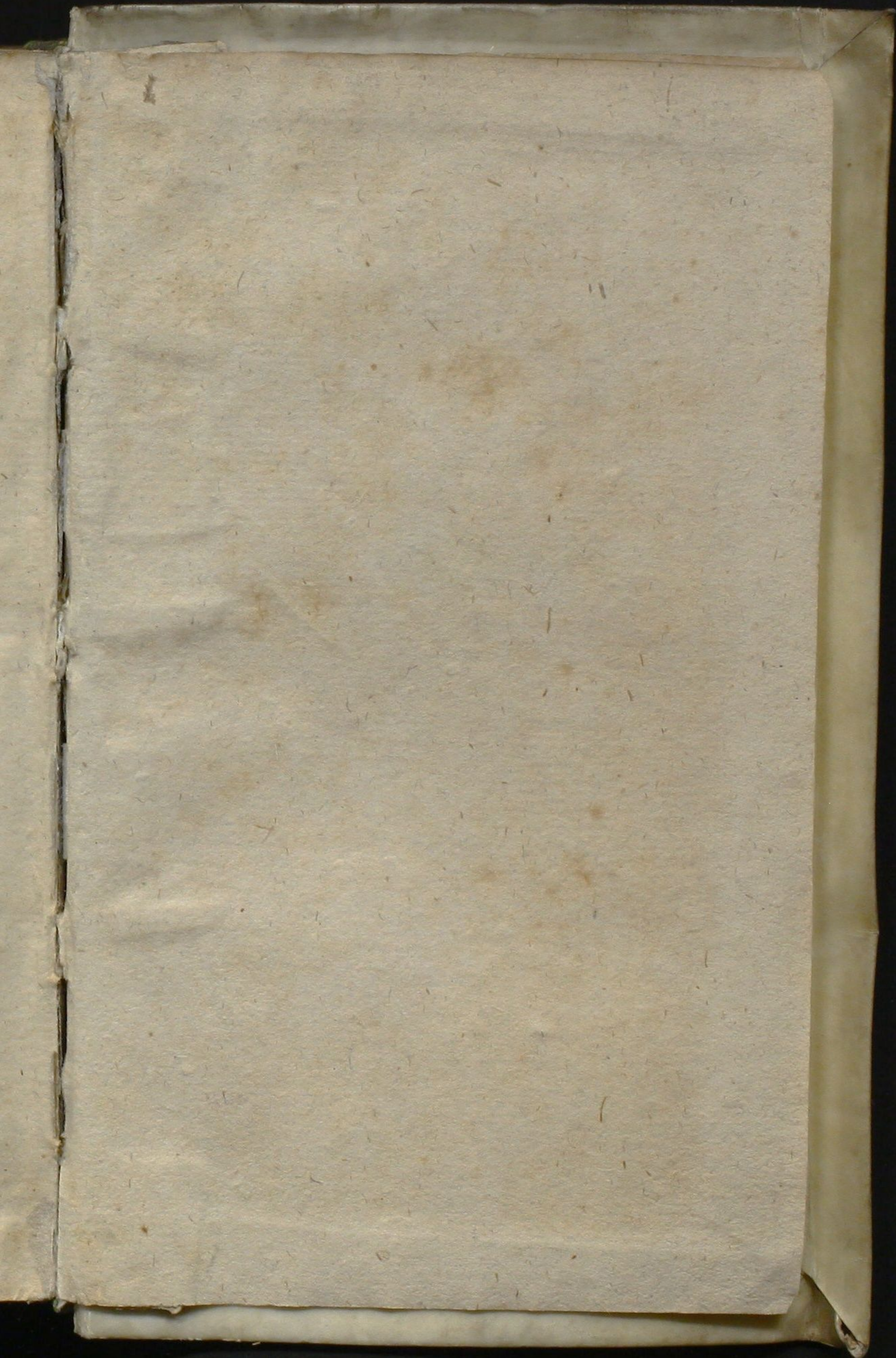












№ 2258.

8

ULB Halle
004 562 224 3

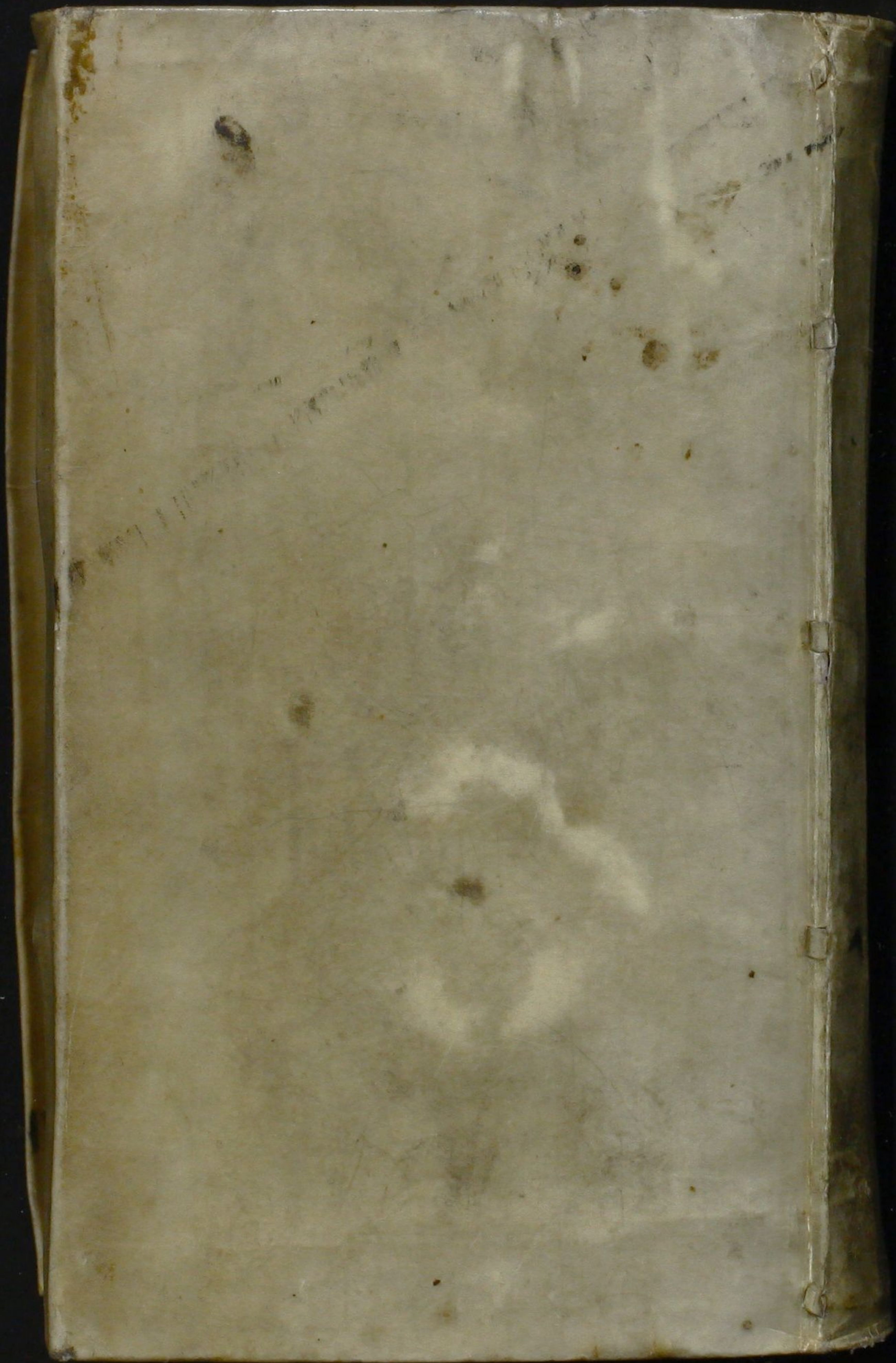


7

sb.

100.







Augerij Gislenij à Busbequio, 2.
FERDINANDI ROM.
IMP. AD SVLEIMANNVM aut
TVRCIAE IMP.,

Ordinarii Oratoris,
De re militari contra Tur-
cam instituenda
CONSILIVM.



Bardi Pomeraniae,
EX OFFICINA DVCALI,
ANNO.
c13. 13. 1CIV.

8. fin.